JOURNAL ARMÉNIEN
MANZOUME-I-EFKIAR
54, Grand' Rue de la S. Porte, 54
Constantinople
ՏԻՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻՆ ԱՍԷՆ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ ՊԱՊԻ ԱԼԻ ՀԱՍՏԻՒՆ, ԹԻՒ 54
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆՆ ՈՒՂՂՈՒՄԸ ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԵՒ ՉԵՆ ՏՐՈՒԻԼԻ

Մանզումէի Էֆքեար

ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՆԿԱԽ ՕՐԳԱՆ
ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

منظومهٔ افکار ارمنیجه یومی غزته
صاحب امتیاز اوحانس فرید
اداره خانه‌سی باب عالی جاده‌سنده نومرو ٥٤

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՆԽԻԿ	ՏԱՐԿՆ.	ՎԵՑԱՄՍ.	ԵՐԱՄՍ.
Պոլսոյ համար	80 Ղրշ.	45	25 Ղրշ.
Դաւառներու համար	80 »	45	25 »
Արտասահմանի »	25 Ֆր.	14	8 Ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 դրշ., մէկէ աւելի գրուելիք ծանուցմանց համար
ՄԱՄՆԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

10 ՓԱՐԱ — ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՄՏԵՐՄՈՒԹԻՒՆ ԻԶՄԻՐԻ ՄԷՋ

ԸՆԴՀ. ՀԻԼՊԱՏՈՍԻՆ ԱԾԱՌԸ

Իզմիրի ծանօթ աղջայիններէն տիար Գ. Պիւպլի տեղւոյն ֆրանս. ընդհ. հիւպատոս Մ. Բօլմիէի և ֆրանս. մարտանաւին հրամանատար Մ. Ռավուի ի պատիւ հայկերոյթ մը տարքան բլլալով, հետեւեալ ճառը արտասանած է.

«Այս պահուս կատարած պաշտօնս ստուգիւ չափազանց հաճելի է ինծի համար, վասնզի առիթ մը եւս կը ներկայանայ յայտնելու Ձեր ազնուութեանց սիրալիր զգացումներ՝ որոնք ոչ միայն իմ սիրտիս յատակը, այլ մէն մի Հայու սիրտին յատակը վառ կը պահուին։

Այս ընտանեկան համնատ ճաշասեղանին շուրջը Ձեր ամենուդ մտերմօրէն բազմելովը ոչ միայն մեծ պատիւ մը ըրած եմ զաբ ինձ, այլ նաեւ ամբողջ համայնքին որու կը պատկանիմ։ Հաճեցէք ուրեմն ընդունիլ մեր խորին երախտագիտութեան անկեղծ հաւատարիմ։

Եւ ի՞նչպէս չէզարտանանք մեր մէջ Ձեր բարեացակամ ներկայութիւնով, երբ մեզի նախանձող և իր ազգասիրութեամբը ու անխոնջ վաստակովը գնահատած և սիրուած մեր պատուական Հոգեւոր Հովիւին հետ կը բազմի Մ. Ժորժ Բօլմիէի պէս ընդհ. հիւպատոս մը, որ իւր անուրանալի բարձր ատենովը ոչ միայն իրեն յանձնուած գիրանական շահերը անտգիւտ կերպով գիտէ պահպանել, այլ նաեւ հաւասարմտրէն կը հետաքննի Ֆրանսայի դիւանագիտական օրինաւոր և ասպետական մեծ աւանդութեանց, որոնց միշտ կէտ նպատակի ունին ակարները պաշտպանել բռնապետութեան դէմ։ Կը բազմի նաեւ արիաբրա և ազնիւ Հրամանատար Ռավու, որ իւր փայլուն ապայակոյտովը, կը յայտնի արեւելեան ջուրերու մէջ ֆրանսական հզօր նաւատորմիղին փառաւոր և մեծագոյն յիշատակները վառ պահելու և կարճ ժամանակամիջոցի մը մէջ այնչափ համակրանք, և ինչո՞ւ չըսեմ այնչափ մեծ և եռանդուն սէր շտեղու Արեւելքի ժողովուրդներու և մասնաւորապէս Հայոց կողմէ։

Եւ դուք, ազնիւ Տիարք, կը ներկայացնէք մեր մէջ ազգերու ամենէն փափկանկատ և ամենէն սիրեցեալը, Ֆրանսան, որ իւր լաւագոյն հեղինակներու, բանաստեղծներու, գիտուններու մեծ շարքովը և իւր յատակ ներգաղանի, զարգացումներու և զգացմանց պէսպիսութիւնը ազդեցիլն յանող ձոն լեզուովը լոյսեր սփռած է և նոր մտքեր, նոր հոգի տուած է տիեզերքի երեսը ուրիշ ազգերու և մասնաւորապէս մեր ազգին, այնպէս որ այսօրուան օրս քիչ շատ գրականութեամբ զբաղող ամէնէն հարուստն ամենէն աղքատիկ Հայուն գրաքանը կը բաղկանայ Ֆրանսերէն գիրքերէ կամ ֆրանսերէնէ թարգմանուած հայերէն գիրքերէ։

Մեր մէջ գրականութեան և գիտութեան նուիրական հուրը աբծարծողները նախ և առաջ դուք եղած էք։

Զմեզ ձեր պատկերին համեմատ շինեցիք և մտաւորական ու քարոյական տեսակէտով ձեր զաւակները եղանք, կրելով մեր հոգիին յատակը Ֆրանսայի ազատարար հոգիին դրոշմը։

Ձեր թագաւորներէն Հենրիկոս Դ.-դ երբ 16դ դարու ակիզբը վեհօրէն կ'ըսէր. «Անոնք որ կ'ուզեն անտիլ յաղթութեան և պատուոյ չուզեն, պէտք է որ հետեւին իմ սպիտակ գրգռմանակիս», միւս կողմէն կը դնէր ազգերու մէջ հասերաշխութեան հիմը և քրիստոնեայ ժողովուրդներուն մէջ վէճերու, պայքարներու արիւնանկութեանց վերջ մը դնելու մարգարէական նպատակաւ կը ջանար իրագործելու իրաւարարութեան ժողովի մը նկատմամբ իւր յօրինած ծրագիրը։

Միապետութեան ժամանակներն անգամ ֆրանսական հանճարը միաձայնն ընդհանուր մարդկութեան դէպի լաւագոյն ապագայ մը ձգտող իւր ընկերային և քաղաքական յեղաշրջումովը հասաւ մինչեւ 1789ի Մեծ Յեղափոխութիւնը ու մարդկային իրաւունքները յայտարարելու։ Եւրոպայի գրեթէ ամէն կողմը սերմանեց Ազատութեան, Հաւասարութեան, Եղբայրութեան և Արդարութեան բարերար և անմահ սեղմունքները, զորս երրորդ հանրապետութիւնն ալ այսօրուան օրս փառաւորապէս յաղթելով կուսակցական հիրքերու, զայրոյթներու և դժուարովերջապէս իւր բարոյական սքանչելի Միութիւնը, այդ սերմերը, յանուն քաղաքակրթութեան, որու գէնիթը հասած է, արդիւնաւորելու կը ջանայ։

Ուրեմն Միապետական ըլլայ թէ Սահմանադրական, Կայսերական ըլլայ թէ Հանրապետական, կը տեսնէք որ սէկի Ֆրանսա մը միայն կայ և պիտի միայ իբրև անչէջ վառարան մեծ գաղափարներու և վեհանձն բաղձանքներու, զերազոյն պաշտպանը հանդիսանալով ակար և ճնշուած ազգերու բռնապետութեան դէմ։

Եւ անա ատոր համար է որ Հայը ուր որ ալ գտնուի, Թուրքիա և Պարսկաստան, Ռուսիա կամ Եւրոպոյ մնացեալ մասը, Ափրիկէ կամ Ամերիկա մեծաւորին պարարքէն մինչեւ ազգասէր խրճիթը մինչ իւր չբնանց վրայ կուգայ Ֆրանսայի քաղաք անունը, մինչ կ'օրհնէ ձեր մեծ և ազնիւ երկիրը, քաջ գիտնալով որ անոր Ալեմանոսներու, Բրէտանէներու, Անտիոլ Ֆլանսներու, Տէլրասէներու և Բուլենքարէներու նման հանճարեղ սիրեցեալ և ազնուազոյն զաւակները իրենց խոր և մանրամասնութիւնով մասնաբրութեանց և արտաքին խանդաղատանաց առարկայ եղած են Հայոց ազգային բարոյականը։

Հայը մասնաւորապէս կ'օրհնէ նաեւ «Նիժէրը», 6000է աւելի Հայեր ազատած Ալատուն Ատանայի անհալի ջարդերէն և «Փիւրիէն որ լա Կրավիէրը», որուն փառաւոր եռագոյն դրօշակը Պ. Հայմանատար Ռավու, իւր նմանները պէս կը պտտցնէ ծովերու վրայ այնչափ վեհութեամբ և այնչափ դիւցազնօրէն։

Տիկիններ և Պարոնոնք, ապահով եմ ամբողջ Հայութեան զգացմանց հաւատարիմ թարգմանը ըլլալ այս պահուս բարձրացնելով իմ բաժակս Ֆրանսայի վառքին, մեծութեան և բարգաւաքեան, Պ. Ընդհ. Հիւպատոսին, Պ. Հրամանատար Ռավուի և ձեր ամենուդ երջանկութեան, առողջութեան և բարգաւաճման համար.»

Այս բաժակաճառը երկար և խանդավառ ծափահարութիւններով ընդունուեցաւ։

Օնոյ Պ. Ընդհ. Հիւպատոսը խօսք առաւ յետոյկայս և պատասխանեց.

«Տիկիններ և Պարոնոնք,

Ծանուն Ֆրանսայի կառավարութեան զոր կը ներկայացնեմ, պարտ անձին կը համարիմ կրկին և արտաքին շնորհակալութիւններ յայտնել Տիար Գէորգ Պուպլիի որ այսչափ պերճախօս լեզուով մը յայտնեց Հայ Ազգին համակրութիւնները Ֆրանսայի հանդէպ։

Ֆրանսա միշտ համակիր աչքով դիտած է ձեր Ազգին յաւաղդիմութիւնները և շատ համակրած է ձեզի։ Կը ցաւիմ որ դժբախտ պարագաներ արգելք եղած են ի տարկին իր պարտաւորութիւնները լիովին կատարելու, բայց օրէնօրէ Հայութեան զարգացումը շատ գնահատած է և կը սիրէ զայն։

Ամէն տիպ և աշխատութիւն իր վարձատրութիւնը և պատիւներն ալ ունի։ Հայութիւնը շատ տառապանք քաշած և արիւն թափած է. իրաւունք է որ պատիւներն ալ ունենայ և Ֆրանսան և իր ներկայացուցիչները պիտի ընեն ինչ որ կարելի է ընել այդ իրաւունքը տալու համար։

Բաժակ կ'առաջարկեմ Հայ Ազգին բարգաւաճման և բարօրութեանը, Գեր. Հայր Սրբազան Առաջնորդին, Տէր և Տիկին Գէորգ Պուպլիի, Տիար Զարեհ Պաքրճեանի և Տիկին Վարդանի Պաքրճեանի կենացը և երջանկութեան համար։»

Այս բաժակաճառը կրկին և խանդավառ ծափահարութիւններով ողջունուեցաւ։

Հրամանատար Ռավու խօսք առնելով ըսաւ.

«Կը ցաւիմ որ Պ. Գէորգ Պուպլիի մեծ պերճախօսութիւնը չունիմ իմ փոխադարձ սիրալիր զգացումներս յայտնելու իրեն։ Միայն ամբողջ հոգիովս շնորհակալութիւններս կը յայտնեմ այս ընդունելութեան և այն գեղեցիկ խօսքերուն համար՝ որ ըսաւ ի պատիւ մեր դրօշակին, մեր նաւային ոյժին և իմ անձիս և իմ պապայակոյտս։

«Հայերը դեռ չեն նկատած, առաջ անկախութիւններով հանդերձ էի իրենց, բայց հիմա որ իրենց դարձուածները այսկէսցի և վիրէնք մօտէն ճանչցայ հայասէր մը եղայ։ Բաժակս կը բարձրացնեմ ուրեմն իմ անուամբ և ապայակոյտս անուամբ լաւագոյն ապագայ մը և կատարեալ բարօրութիւն մտքիկով Հայութեան և երկար կեանք և կատարեալ երջանկութիւն Տէր և Տիկին Գէորգ Պուպլիի, և իրենց սիրասուն ընտանեաց։»

Այս հանդիսաւոր պատասխանն ալ մեծ խանդավառութեամբ ծափահարուեցաւ։

Ապա խօսք առաւ Մեծ. Տիրան Աշնան էֆէնտի և ըսաւ հետեւեալները.

«Ես ալ Առաջնորդ Սրբազան Հօրմէ արտօնուած իրրեւ Առենապետ Ազգ. Բազմաբական ժողովոյ շնորհակալութիւններս կը յայտնեմ Տիար Ասպետ Գէորգ Պուպլիի, որ իւր կենցաղագիտութեամբը և քաջալի խօսքերովն սերտ կապակցութեան մէջ դրաւ զմեզ Ֆրանսայի պաշտօնական ներկայացուցիչներուն հետ և կը վաւերացնեմ նաեւ որ Հայ Ազգը սրտանց սիրած է, կը սիրէ և պիտի սիրէ Ֆրանսան, հետեւաբար ընդհանրապէս Հայութեան և մասնաւորապէս Իզմիրի Հայ համայնքին անուամբը բաժակ կառաջարկեմ Ֆրանսայի մեծութեան և զարգացման և իւր այսուղիներկայացուցիչներու՝ ընդհ. Հիւպատոս Մ. Բօլմիէի և Հրամանատար Մ. Ռավուի և իւր սպայակոյտին կենացը։»

Ի վերջոյ Առաջնորդ Ս. Հայրը ուրախ ելլելով խօսեցաւ հետեւեալ բաժակաճառը։

Պ. Ընդհ. Հիւպատոս,

Պ. Ընդհ. Հրամանատար,

«Երբ Իզմիրի Հայութեան Առաջնորդն ու ներկայացուցիչը, ես ես անհուն շնորհակալութիւն կը յայտնեմ այն անգնահատելի պատիւին համար, զոր ըրիք սոյն Հայկական սեղանին մասնակցելու համար, Ձեր Վսեմութեանց եղած հրաւէրը չմերժելով։

Կեա՛ռ կեա՛ռ ու ամբողջովին կը հաստատեմ մեր մեծանուն ազգակից Ասպետ Պուպլիի, հանդէպ Ֆրանսայի, այնքան պերճօրէն արտայայտած զգացումները, որոնք ոչ միայն Իզմիրի Հայ Գաղութին սաւ. բուսնում Հայաստանի զգացումներն են։

Բաժակս կ'առաջարկեմ ասպետական Մեծն Ֆրանսայի փառքին ու մեծութեան ու անոր արժանաւոր ներկայացուցիչներուն Ձեր կենաց։ Եւ կ'առաջարկեմ որ ամենքս միաբերան գոչենք. «Կենցէ Ֆրանսա»։

Ի պատասխանի սոյն առաջարկին, բոլոր ներկաները կեցցէ Ֆրանսա ազատասիրով թնդացուցին ճաշարանը։

Ճաշը վերջացաւ ընդհանուր ուրախութեան և ամենալաւագոյն տպաւորութիւններու տակ։ Առաջնորդ Ս. Հայրը սեղանը փակեց «Հայր Մեր»ով, որուն ունկնդրեցին բոլոր ներկաները յատնկայս։

ԱՂՔԱՏՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Ինչ է աղքատութեան դարմանը.— Լուսաւորել մարդկային միտքը, հեռաւոր դատարակութեան օգտ ալ։ Վիճակագրութիւնները կը հաստատեն թէ աղքատ և մուրացիկ դասակարգերը կը դտնուին ընդհանրապէս ժողովուրդին ազատ մասին մէջ։ Հարուստներէն, ուսեալներէն աղքատ ջնծիներ կ'ելնեն, բայց սակայն բուն աղքատութիւնը չէ. բացառիկ պարագաներ են ասոնք, դիպուածի, մանկութիւնի, կամ զանազան արկածներու հետեւանք։ Բուն աղքատութիւնը ընկերային վերք մըն է, զոր դարմանել պարտքն է ընկերութեան, գիտակորաբար տարածելով դատարարակութիւնը։

Անուղղակի կերպով ընկերութեան բարեկեցիկ մասը բաւական ազակցութիւն կ'ընծայէ իր աղքատները խնամելու նպատակաւ և ասոր համար անշուշտ շնորհաւորելի է։ Բայց եթէ նպատակը կանոնաւոր կերպով տնտեսուին և անոնք ա՛յնպէս մը գործածուին որ աղքատին ներկայ և իրական մէկ պէտքը հոգալուն չափ հոգացում նաեւ անոր ապագան, շատ աւելի օգտակար կ'ըլլայ արդիւնքը։ Ամէն առն որ այսպէս եղած է, օգուտը տեսնուած է։ Բանի՝ քանի աղքատ ծնողք զաւակներ, որոնք ձրիաբար դպրոց դրուելով և կերակրուելով, յետոյ դիրքի տէր մարդիկ եղած են և ընկերութեան ալ շատ օգտակար։ Մեր նախնիք հիմակուան քաղաքակիրթ երկիրներէն շատ կանուխ փորձած էին նպատակ այս դրութիւնը։ Իրենց աղքատները օրը օրին կերակրելէն ուրիշ, հոգ կը տանէին կառուցանել պատրաստել աղքատին զաւակները ձրի դաստիարակելու համար. ապէ՛ զատ աղքատները աշխատցնելու միջոցները իրենք աւելի ունէին քան թէ հիւանդութեան, կամ զանազան արկածներու հետեւանք։ Բուն աղքատութիւնը ընկերային վերք մըն է, զոր դարմանել պարտքն է ընկերութեան, գիտակորաբար տարածելով դատարարակութիւնը։

Անուղղակի կերպով ընկերութեան բարեկեցիկ մասը բաւական ազակցութիւն կ'ընծայէ իր աղքատները խնամելու նպատակաւ և ասոր համար անշուշտ շնորհաւորելի է։ Բայց եթէ նպատակը կանոնաւոր կերպով տնտեսուին և անոնք ա՛յնպէս մը գործածուին որ աղքատին ներկայ և իրական մէկ պէտքը հոգալուն չափ հոգացում նաեւ անոր ապագան, շատ աւելի օգտակար կ'ըլլայ արդիւնքը։ Ամէն առն որ այսպէս եղած է, օգուտը տեսնուած է։ Բանի՝ քանի աղքատ ծնողք զաւակներ, որոնք ձրիաբար դպրոց դրուելով և կերակրուելով, յետոյ դիրքի տէր մարդիկ եղած են և ընկերութեան ալ շատ օգտակար։ Մեր նախնիք հիմակուան քաղաքակիրթ երկիրներէն շատ կանուխ փորձած էին նպատակ այս դրութիւնը։ Իրենց աղքատները օրը օրին կերակրելէն ուրիշ, հոգ կը տանէին կառուցանել պատրաստել աղքատին զաւակները ձրի դաստիարակելու համար. ապէ՛ զատ աղքատները աշխատցնելու միջոցները իրենք աւելի ունէին քան թէ հիւանդութեան, կամ զանազան արկածներու հետեւանք։ Բուն աղքատութիւնը ընկերային վերք մըն է, զոր դարմանել պարտքն է ընկերութեան, գիտակորաբար տարածելով դատարարակութիւնը։

Աղքատները այս կերպով կարելի է սիրել և այս կերպով միայն կարելի է անոնց օգտակար ըլլալ։

Մեր աղքատախնամի գրութիւնը շատ պակասաւոր է։ Այսքան ընկերութեանց մէջ չեղաւ որ գործնական արդիւնք մը տեսնուէր ամէն թաղ։ Ամէնէն անքարեկեցիկ թաղերու մէջ աղքատախնամի մը պիւտճէն 150-200 ոսկի է, սակայն անքաւական նպատ մը քանիներէն զատ ոչինչ կարելի է ընել ներկայ դրութեամբ։ Մէկէ՛ որ քան մը կ'ուզէ պէտք է փոխարէն աշխատի։ Եթէ հանրութիւնը այս փոխարէնը ստանալու դրութիւնը կերպակէ հոգածու կերպով, պիտի տեսնուի որ ո՛չ միայն աղքատներուն թիւը պիտի քիչնայ, այլ հանրային այդ նպատաւ ճիւղը իր գործառնութիւնը տարբեր կերպով ալ օգտակար պիտի հանդիսացնէ՝ աղքատութեան խնդիրը լուծելու համար։

Ուր որ աղքատախնամ կայ, հարկ է հոն գործառեղի ալ գտնուի, ապա թէ ոչ՝ աղքատախնամը կը վերածուի աղքատանոցի, որ տեսական և բանաւոր դրութիւն մը ըլլալէ շատ հեռի է։

ԵՐ. Ֆ. ԱՆԴՐԻԱՍԵԱՆ

ՔԱՀԱՆԱ ԵՒ ՔԵՐԹՈՂՈՒՀԻՆ

ՀՈՎՈՒԵՐԳՈՒԹԻՒՆ—ՄԱԼ—ԳԱՂՏՆԻՔ

Աժէն (Ֆրանսա) Տիկին Ալիս Գէորգի յարկարաձին սրահին մէջ գտնուեցաւ Աբբա Շաֆէկի գիակը. ձախ քունքէն հրազէնի հարուածով մը խորունկ վերք մը առած։ «Մարմնի թաթակերը վայրենի խոյսի տիկինին սեղեակը, որ սենեկապ վիճակի մէջ կը գտնուէր։ Պղտիկ սեղանի մը հենցած գորգին վրայ խեղճ առարկաներ, գնդասեղներ, գլգոյի լաթեր մը և այլն մը։ Բոլոր ալ անկողնոյ՝ որ չակուած էր։ Ամէն բան թափթփած։ Եւ հին թիկնաթոռի մը մէջ օպաւոր կին մը, ուշուռած։

Չի լար։ Տեղէն չի շարժիր։ Բայց մահուանի դեղութիւնն մը ունի։ Աչքերը միայն կը տեսնուին, երկու խոշոր աչքեր՝ որոնց մէջ նայուածքը խեղդուած է։

Այս կինը քաղաքին մէջ տուն ունի, բայց անոր դուռը գոցուած է իրեն համար։ Փիլ մը վերջը կառքով պիտի փոխադրուի դատական պաշտօնատուն։

Քոյրը, մայրը երեա զարձուցած են իրմէ։

«Ահա այս կնոջ բնակած պանդոկի սրահին մէջ մեռած գտնուած է իր սիրեարը, քահանայ մը։ Բայց ինքը, լքուած, փճացած իր ընկճումին մէջ, բերանը բանալուն պէս՝ դարձեալ կը խօսի իր սիրահարին վրայ։

Ան դիս կանչանէր «Իմ փոքրիկ հոգի՛ս», «Իմ ներշնչեալ յիմարութիւնս»։

«Զիրար շատ ու շատ կը սիրէինք... շա՛տ շա՛տ կը սիրէինք զիրար։»

Տիկին Գէորգ, պզտիկ աղջիկ եղած ատենէն իսկ, բանաստեղծութենէն և երաժշտութենէն կը դիւնուար։ Իր ընտանիքին ծոցին մէջ մեծցաւ տեսակ մը առանձնութեան մէջ։ Տատրուեր տարեկան հասակին, ամուսնութիւնը իրեն համար մեծ երազ մը եղած էր։ Բայց յուսախաբութիւն միայն գտաւ անոր մէջ։ Եւ յետոյ դժբախտութիւնը զարկած էր զինքը։ Պարտաւորած կը ցաւատանչ գործողութեան մը ենթարկուիր։

Ամուսինը բժշկուեցաւ իրմէ։

Հայրը մնաւ։ Եւ ինքզինքը գտաւ վտանգաւոր, լքուած, իր մօրը և փոքր քրոջը մէջտեղ։ Այն ատեն քունեց եկեղեցիին ճամբան, մխիթարութիւն մը փնտռելու համար հոն։ Բայց հոն ալ դարձեալ էրիկ մարդ գտաւ։

Աբբա Շաֆէկի հետ իր արկածին հոգեբանութիւնը պատմեց հետեւեալ կերպով Տիկին Գէորգ.

1909 Փետր. 17ի իրիկունն էր։ Սէնթ-Լիւ եկեղեցին կերթայի սովորական խոստովանանօրս՝ Աբբա Լակատի խոստովանելու դիտաւորութեամբ։ Բացակայ էր։ Մտայ մտակայ խոստովանութեան խուցին մէջ։ Անոյշ ձայն մը ինդրեց ինձմէ ուրիշ ատեն գալ։ Աբբայ Շաֆէկի հետ հանդիպումս սկիզբը եղաւ ասիկա։

Այդ կերպով և զեղադէմ քահանային հետ ի՞նչպէս եղաւ յարաբերութիւնս։ Տիկին Գէորգի երկարօրէն պատմած է զայն շարք մը միսիի քերթուածներու մէջ, նանամ վստահեցնելով ձեզ թէ ոչ ինքը ոչ ես մեր ժամանակը չէինք կորսնցներ։ Հապա փայլեցաւ իրեն համար լուսոյ նշոյլը որ անոր կը յայտնէր իմ դերս ծանօթ առանձներուն մէջ, և ահա ամբողջ գործունէութիւնը սկսաւ շարժման մէջ դնել։ Իր տրամադրած մեծ միջոցներովը, ոգեղ հանեց բարակներու ճշմարիտ բանակ մը, և ասիկա, շնորհիւ իր անիրի ճարտարութեան, առանց երբեք իր սառբակարգեաններուն նշմարել տալու հեռատեսած նպատակը։ Իմ կողմէ ես ալ անդորձ չմնացի։ Ոչ միայն ինքզինքս կը պաշտպանէի, անմոռանալի կըլլայի, և իր քիթին տակը արնեստ կը շարունակէի (ուրիշ ահաւոր կէս ժամ մը), այլ աթոռ շատանցներս կը մղէի դէպի թշնամին։

«Այսուհէտ իմացայ Ֆանկպէն պաշտօնի մը, ամէնուն անծանօթ, նշանքն թէ Հիւսս ունէր իրեն չափ եռանդուն, աչքս ապաէր, հրեղեանական նիւթերու մէջ հմուտ։ Մէկ խօսքով գործաւոր կամ աւելի գործաւոր աշխատակից մը։ Այդ ընկերը ուրիշ մէկը չէր այլ Պ. Ճոն Սալիբս, Մեծնուռուստ, փափկաձայնակը հնաարքարանի առարկայներու ամենէրը։ Մի մէն իր սեռանով և իր հատաքանդներով գրեթէ և որ, ամբոխին հարուածքի գաստատանին նայելով, յաժարկամ պիտի զոհէր աշխարհի բոլոր լուրջ գաները, հապուաս գիտա գեղջի մը կամ լու պատրաստուած պնակ մը կիրակուրի համար։

(Դարձեալ կէս)

Կը թարգմանի (27)

ՄԱՀՈՒՋԱՓ ՄԵՆԱՄԱՐՏ

Ալպմարլ ֆիգ մը ըրաւ ինքզինքը զրսպելու, բազմցին վրայ եաեւ նեռուեցաւ, հրա և լուռ։

— Կա՛ւ, ըսաւ ճաբանցին լուրջ հաւանութեան և Ալպմարլի ցոյց տուած կամքի ուժին հանդէպ հիացումի շեշտով մը։ Ահա կրկին դուք՝ դո՛ւք իսկ եղաք, միւլիա...

Այս բառը քիչ մնաց կիրքի նոր կայծ մը պիտի բռնկցնէր, բայց կը շարունակէր ան արգանգաբանաւորները և խելացիներուն նաւանդ ամուր, հաստատուն, հանդարտ շեշտովը։

— Կ'ըսեմ. դուք իսկ, այսինքն լուրջ կին մը, իր սեռէն վեր բարձրացած կին մը, քանաւոր ուրքան մտացի, գործակիցս և ընկերս ըլլալու արժանաւոր։ Մտիկ ընելք ուշիմն։ Պարտք կը համարիմ յիշեցնել ձեզի անցեալ տարի իմ ըրած մէկ դիկոյցս։ Այդ խուսանելն կ'ակսի մեծապէս նեղուիլ իմ շարժումներու մէջ, Ալէքսանդր Հիւսկի միջամտութենէն, այն փաստաբանին՝ որ մեծ համ աւ մը չունեցած էր, եղեռնական գործերը վերլուծելու իր ճարտարութեամբ։ Մեր կապակցութիւնը մընչեւ այն ատեն անթերի երեւցած էր. ամէն ինչ կը գործէր կարգով և ճշդութեամբ. յաջողութիւնը կ'ընկերանար մեր քայլերէն իւրաքանչիւրին. ոչ ոք կը կասկածէր մեր գոյութիւնը. մենք կընէինք տառաքար ինչ որ կը հաճէինք...

Հոս կեցաւ և լռութիւնը պերճախօս էր։ Միւլիայի դեղնած ալոր ա՛լ աւելի դեղնեցաւ, և իր սեւ նայուածքը կարծես թուաւոր ճառագայթ մը շեշտեց հացեին անոնց՝ որոնք յանդգնութիւնը ունէին այսքան ցեղեցիկ կացութիւն մը վանգելու։

— Այո՛, էրկնց միւլիա ակռանէրուն մէջէն, կ'ընէինք ինչ որ կուզէիք, որովհետեւ տիրոջը ես չեմ... բայց հպարտ եմ աշխատելուս համար ձեր հրամաններուն տակ։ Եթէ չունիմ ձեր նոր ուղիղը, գոնէ ունիմ հնազանդութեան առաքինութիւնը։ Եթէ հարկ եղաւ, ձեզմէ առաջնորդուելով, ըլլա...

— Եղաք անգին դաշնակից մը. միակ բաբեկամուհին զոր ունիմ աշխարհի վրայ, ըսաւ Մացումի, կարճ կանգելով ան շարունակելու։

Պաղ, հաշուող ձեռքով մը սեղմեց մեղմիկ անոր թեւը։ Միւլիա սարսռաց այս հպումին, իր նուրբ անարիւն դէմքը լուսաշող երեւցաւ կարծես ներքին լապտերի մը։

— Ձեզի համար ըրածս ըրի։

Պարտաւոր եմ ալ աւելին ընելու, ըսաւ։

Անգգրոյն գոնուանկութեան կայծ մը անցաւ արեւելքցիին երկայն և նեղ աչքին մէջ, արագօրէն անհետացաւ։ Գործիքը պատնդուած քարքարութեան հասած էր, կրնար ուզածին պէս զարնել։ Ոչ մէկ սիրայ ձայն պիտի լսանգարէր նուազածութիւնը։

— Այդ Հիւսկը սովորական մարդ մը չէր, յարեց և իր յաջողութիւնը դիտուածի գործ չէր։ Այդ ինքզինքը համբերատար աշխատութիւններու, և ուսումնասիրութիւններու խորունկ անհամմասնհմութեան, և մանաւանդ թափանցող մտքի գործութեան, աւելի լաւ ըսելու համար, զուշակութեան, որ քանիցս օգնութեան հասնելով իր մէջ ոտիկ խուզարկութիւններուն, մեծ գիւտերու ճամբուն վրայ դրաւ զինքը, երբեւն հանել տուաւ երկար ատենէ ի վեր անմոռանալի եղող մէկ աւելի ոճրագործներ, և վերջապէս ի պլուս հանեց իր համբաւը։ Հարստութիւնը, պատիւները, ընդհանուր յարգանքը խմբովին եկան իրեն։

«Անորմէ առաջնորդուած ըլլալու առանձնանորհումը ձեռքէ ձեռք յաջողացնելու, ամենամեծ ընտանիքները, երկրին ամէնէն հարուստները անոր յանձնեցին իրենց չարները։ Շատերը անոնցմէ՝ որոնցմով «գրգռեցանք» (հոս բաւական չարաբաստ կէս ժպիտ մը անցաւ այս անգամ գած դէմքին վրայէն) իր յանձնորդներն էին։ և ապէց, միւլիա, եկաւ մեզի համար վտանգը։ Ոչ մէկ իրողութիւն, այդ ընտանիքներուն կողմէ տնոր յանձնուած թուղթերուն մէջ փաստաբանին գտած ոչ մէկ փաստաթուղթը չէր կրնար զէջ թերուել մեզ ամբաստանող, եռ ասիկա ըսելու պէտք չունիմ։ Գիտէք դուք, ես դիպուածին բան մը չեմ թողուր եւ կարծես անակնկալը ինծի համար չէր։ Սակայն մէյտ պէտք է հաշուել անոր հետ։

«Ապահով էի թէ բէ մէկ բան և ոչ ոք պիտի կրնար մեզ մատնել, չէի նախատեսած որ մարդու մը հանձարը իր ինքնահաղեցութեան մրակ ուժովը պիտի թափանցէր մեր գաղտնիքը։ Նրբամբռ փաստաբանը սկսաւ նախ ինքներեն հարցաքննիր ուղղել, ըստ երեւոյթին քնական, այլ էր կարծիքով կասկածելի ինչ ինչ մանրեցաւ մասին, որոնք պատահած էին իր ամենէն հարուստ յանձիրդներուն մէջ։ Համբերատար, յամառ, անողոք, զրաղեցաւ հաւաքելու բոլոր այն մանր գնուութիւնները՝ որոնք կրնային նպաստել կազմելու վկայութիւն մը զոր ինքնատակաւին խիստ անենանօրէն կը նախզդաբ։ Իմ կողմէս չէի քնանար, կրնաք վստահ ըլլալ. եթէ հնաքս կը փնտռէր, եռ ալ կը հետեւէի իր խուզարկութեան, իր վարանումներուն, իր խարխափումներուն։ Սանափ կը յաջողէի ի դերեւ հանել զանոնք. բայց հարկ եղաւ օր մը ընել ինքներնս թէ ան ինձմէ կը դերազանցէր։ Վայրկեան մը կը հասնէր ուր նախզդաց, ուր վստահ եղաւ թէ կանոնի մէջ կար թագուն ուժ մը, ինչ ինչ ազէտներ առաջ քերելու կարող, և վերջապէս իր տուր աչքը եկաւ կենալ իմ անձիս վրայ։

«Ձեզի չպիտի մանրամասնեմ իմ գործածած միջոցներս այս եզրակացութեան հասնելու համար։ Թէեւ Ալէքսանդր Հիւսկը կը զգուշանար տանիքներու վրայ քալելէ իր դիտարանն հետեւանքները, եռ ալ կրնամ իմանալ առանց խոսուելու, և գիտեմ կարդալ գոց գիրքի մը մէջէն։ Իմ շշափելիքներս ունիմ որոնք ամէն տեղ կը հասնին, ճշմարտութիւնը կը քալէ ամէնէն աւելի պաշտպանուած թաքստոցներու մէջէն. աւելորդ է ըսել ձեզի թէ ինչպէս և որոնց միջոցաւ գիտցաւ ինձի սպառնացող եղանակը, պիտի բա՛ սակամէջ։ Համբերատար, յամառ, անողոք, զրաղեցաւ հաւաքելու բոլոր այն մանր գնուութիւնները՝ որոնք կրնային նպաստել կազմելու վկայութիւն մը զոր ինքնատակաւին խիստ անենանօրէն կը նախզդաբ։ Իմ կողմէս չէի քնանար, կրնաք վստահ ըլլալ. եթէ հնաքս կը փնտռէր, եռ ալ կը հետեւէի իր խուզարկութեան, իր վարանումներուն, իր խարխափումներուն։ Սանափ կը յաջողէի ի դերեւ հանել զանոնք. բայց հարկ եղաւ օր մը ընել ինքներնս թէ ան ինձմէ կը դերազանցէր։ Վայրկեան մը կը հասնէր ուր նախզդաց, ուր վստահ եղաւ թէ կանոնի մէջ կար թագուն ուժ մը, ինչ ինչ ազէտներ առաջ քերելու կարող, և վերջապէս իր տուր աչքը եկաւ կենալ իմ անձիս վրայ։

«Ձեզի չպիտի մանրամասնեմ իմ գործածած միջոցներս այս եզրակացութեան հասնելու համար։ Թէեւ Ալէքսանդր Հիւսկը կը զգուշանար տանիքներու վրայ քալելէ իր դիտարանն հետեւանքները, եռ ալ կրնամ իմանալ առանց խոսուելու, և գիտեմ կարդալ գոց գիրքի մը մէջէն։ Իմ շշափելիքներս ունիմ որոնք ամէն տեղ կը հասնին, ճշմարտութիւնը կը քալէ ամէնէն աւելի պաշտպանուած թաքստոցներու մէջէն. աւելորդ է ըսել ձեզի թէ ինչպէս և որոնց միջոցաւ գիտցաւ ինձի սպառնացող եղանակը, պիտի բա՛ սակամէջ։ Համբերատար, յամառ, անողոք, զրաղեցաւ հաւաքելու բոլոր այն մանր գնուութիւն

գորա գաղական իմաստութիւնք ձեռք անցուցած են, և որոյմէ անա առաջիկը.

Մեղաւորութիւն կը խօսի.—

«Անծանօթ հմայքի զգացում մը ունիմ.

«Բարիք ընելու փափաք մը և պաշտպանուելու,

«Այս անձուկ կեանքիս մէջ՝ ուր չեմ գիտեր քալել,

«Ուր ամէն ինչ կը վիրաւորէ զիս, աւա՜ղ։

«Պէտք է մտանենք ճշմարտութեան.

«Լաւ մարիկ ընես իմ խօսքերուս.

«Ինչացնես զմեզ մէջդ բոլոր այն իսալական քանները,

«Իմացնես ըմբռնաւորութիւնդ և զգայարանքներուդ յուղումը,

«Զբլաս այլ եւս սար ռուն իգձերով հեթանոսութիւն։

«Այո՛, այո՛, պիտի վերադառնաս, մարիկ պիտի ընեմ տաւերին մէջ,

«Ու ամոթիածութեանդ, տանջանքներուդ և անթիւ երգներուդ։

«Երկուքս ալ պիտի բարձրանանք չա՛տ, չա՛տ վե՛ր»։

Այս... բարձրացումին հինգ ամիս վերջ, Աբբա Շաւէնկ, 1879 Մարտ 21ին ծնած, Տիկին Գուէրիի սիրահարն էր։

— Երկուքս ալ զիրար պաշտած ենք, ըսաւ մահերթէրն դեռատի կինը։ Ու յետոյ մեր վրայ սկսան խօսիլ, հալիկոսցառանը անդամ միջամտեց, և Աբբա Շաւէնկ ուրիշ տեղ փ խաղրուեցաւ։

«Անցեալ ուրբաթ, ժամը հինգէն քիչ մը վերջ, եկաւ վերջին այցելութիւն մը տալ ինծի։ Սովորականին պէս էր։ Աւելն մը միայն ըսաւ ինծի թէ զլուխը կը ցաւէր։ Շրմինէիս վրայ ծաղիկներ ունէի։ Ըսաւ ինծի։ Քանի մը հատ առէք ինծի։ Ու աւելցուց.

— Տուէք նաև ինծի ձեր փոքրիկ հրազէնը։ Գիշերը ճամբուն վրայ դպչին մէջ. երբ հիանդի մը այցելութեան երթամ, խոհեմութիւն է զինուած ըլալը։

«Ուզեցի որ երթայ ինք անձամբ առնէ սենեակէս. մտնէս որ ես երթամ բերեմ։

«Գացի և զէնքովը վերադարձայ։ Ձեռքը ուտ զայն, քննեց և ըսաւ պարզապէս.

— Գրաւունիկ չէ։

Այս հրազէնը գնած էի 1912 փետր. 26ին։ Մեր տունը կողոպտած էր, այս միջոցիս աւազակներ ալ կային։ չէի ուզեր ա՛դն մնա...

Աբբա Շաւէնկ ըսաւ ինծի այն տեսն.

— Կրկնեցէք ինծի ձեր երկու վերջին կերթուածները։

Ես գաղտնի կերպով տրասամեցի զանոնք։ Վերջապէս հարցուց ինծի։

— Քանի մը հատոր գիրք տուէք ինծի, պարապոյ ժամերուս կարդամ։

«Մօտակայ սենեակը մտայ։ Այս պահուս հրազէնի հարուած մը լսեցի։ Վազեցի։ Աբբա Շաւէնկ գետին փռուած էր. անձնասպան եղած էր։

Հեկայեկ վազեցի բժշկին։ Աւաղ, ամէն բան վերջացած էր։ Ինչո՞ւ այս անձնասպանութիւնը։ յիմարութեան հարուածի մը միայն կրնամ վերագրե՛ զայն...»

Արդարեւ տարօրինակ մահ։

ԻՆՉ ՊԻՏԻ ԸԼԼԱՑ

ՆՈՐ ԴԱՀԼԻՃԻՆ ՊԱՏԱՐԱԳԸ ՏԷՐՈՒԹԵԱՆՑ ԾԱՆՈՒՑԱԳՐԻՆ

«Աթամուլի մէջ հեռաւեալը կը կարդանք.— Մ. Շէվքէթ փաշայի դահլիճը, մասաւուլ ապէս ծանր վայրկեանի մը մէջ Քեամիլ փաշայի դահլիճին յայտնութիւնը ընդունելով, կը զանուի — կայսրութեան արտաքին քաղաքականութեան տակակռով — իրական կացութեան մը մը մէջ, որ ներքին փափոխութիւններն չկրնար սղարիլ։ Օսմ. կառավարութիւնը, որոնք ալ բլլան գայն ներկայացնող մարդիկը, եւրոպական մէջտ կառավարութեանց ա՛ջեւ կը պահէ նախապէս սահմանուած պատասխանատուութիւնները և իրաւունքները, որոնք ասալ եկած են յանդգնարար կատարուած դէպքերով, զորս անկարելի է հարիւր չանել։

Մամուռ Շէվքէթ փաշայի դահլիճին վիճակը արտաքին քաղաքականութեան առաջին գործն է պատասխանել Տէրութեանց հուսարական ծանուցագրին։

Պատճառներ ունինք կարծելու որ այս դիրքը իրապէս դոր նախարարութեան ամէնէն առաջին դժուարութիւնն մին է, և նոյնիսկ կը խորհինք թէ ի վիճակի պիտի բլլայ հաղորդելու գայն քրտան չորս ժամէն վեց չանկից դեսպաններուն։

Ինչ պիտի պարունակէ այս պատասխանը, որուն անյանքան կ'սպասուի բոլոր եւրոպական մայրաքաղաքներուն մէջ։

Այս տողերը գրուած ատեն, անշուշտ անոր բաները վերջնականապէս ճշգուած չեն թայց կարելի է անոր տիպն դուշակել։

Մամուռ Շէվքէթ փաշայի դահլիճը, հարենասիրութեան յոյժ սասակի զգացումով մը իշխանութեան գլուխը դալով, լրջորէն նկատի առած պէտ է բլլայ ուրիշ դժուարութիւններ։ Զանոնք կրնան

մեկ պէտք է դրած բլլայ այժմ տրամադրելի եկամական և զինուորական միջոցներուն հետ։ Այս կերպով նիւթական հաշուեկիռը հաստատելով, ամենէն վերջ պիտի դեռազէ զինուորական պատիւը և ազգային արժանապատուութիւնը։

Ապահովաբար, ժամը կան, ուր նոյն իսկ գիւանագիտական տեսակէտով զգացումները կրնան մեծ դեր մը խաղալու ազգերու պատմութեան մէջ։ Բայց պատմութիւնը անգամ կը սովրեցնէ որ երբեմն շատ վտանգաւոր է գլխա՛ որ դերը ասլ անոնց։

Մամուռ Շէվքէթ փաշայի նախադրութիւնը այս ամէնը գիտէ։ Գիտէ նաեւ թէ Թուրքիոյ ապագան, մեծագոյն մասամբ, կախում պիտի ունենայ իր ասելիքն գործէն, Տէրութեանց տալիք պատասխանէն։ Ազգային պարտականութիւնը ո՛րքան հրամայական նոյնքան մեծ է պատասխանատուութիւնը նոյնմարդուութեան համար։

Բերենք երբէք այսքան անհամբերութեամբ, այսքան անձկութեամբ սպասուած չէ դիւանագիտական կարեւոր փաստաթղթի մը։ Սակայն տակաւին հակադրնք ծայրայեղ յոռետեսութեան դէմ, Քանի որ քանակութիւնները չարունակուին, լալնի որ կրնան չարունակուին։ խաղաղական լուծումն է որ բնական կերպով վերջ պիտի տայ արդի դէպքերուն։

* «Ապան» կ'իմանայ թէ Մեծ Տէրութեանց հաւաքական ծանուցագրին պատասխանը վազը (այսօր) պիտի տրուի և թէ նոր դանկիրը ծանուցագրին մէջ առաջարկուած պայմաններէն ո՛չ մէկը պիտի չընդունի և ամենքն ալ պիտի մերժէ.

ԱՌՈՂՋ ԹՐՈՒԱՆ ԱԶԳԱՑԻՆ ՅՈՅՍԸ

Այս խորագրին տակ խմբագրական մը մէջ ամսագիրը եկեղեցւոյ խմբագրապետ Էդուարդիա Թէվֆիք պէյ, Քեամիլ փաշայի դահլիճին ընթացքը քննադատելով ի մէջ այլոց կ'ըսէ.— Լոնտոն դրուած օսմ. պատուիրակները գործին մարդը չէին։ Դանէ նախկին Վարչապետ Հագգը փաշայի, Հռոմի նախորդ դեսպան Քեամիլ պէյի և զինուորականներէն ալ Պերլինի նախորդ դեսպան Թէվֆիկ փաշայի պէս փորձառու դիւանագէտներ զրկուելու էին։ Վենիզելոսի պէս մասնաւոր նպատակի ծառայող մարդոմ և Տանէֆի պէս դիւանագէտի մը առջեւ օսմ. երկրին իրաւունքները պաշտպանելու համար թէ պերճախօսութիւն և թէ գրաւոր տրամանութիւն անհրաժեշտ են։ Քեամիլ փաշայի դահլիճը բան բախտի երեք հոգի բնտրելով զրկեց։ Պոլսոյ մէջ ալ ամէն օր պատերազմի վերջսկսման սպասուած պահուն, մ ջնեղ հանուեցաւ ազգ. մեծ ժողովի մը դատարար։ Կ'ըսուի թէ նախորդ Շէյխ իլ Իսլամն է որ այս գաղափարը մէջտեղ հանած է, որպէս զի ազգային մէջ դանկիրը պատասխանատուութենէ ազատի։ Եւ սակայն այսպիսի ժողովներու մը սահմանադրական վարչութեան բնաւ չի յարմարիր։ Թանզիմաթէն ետք այս կարգի խորհրդակցական ժողովի մը գիտցմ ե. ղած է մէյ մը Խրիմի խնդրին առեն և մէյ մըն ալ ռուսական պատերազմէն առաջ։ Իրաւ է թէ երկրորդ պարագային մէջ սահմանադրութիւն հրատարակուած էր. բայց տուսաւին երեսփ. ղրութիւն կատարուած չէր։ Այս պատճառաւ հարկ տեսնուած էր անապարանցով այդպիսի ժողով մը կանչել, որուն հրաւէրներ էին նաեւ հոգեւոր պետերը։ Հիմակուան կացութիւնը տարբեր է։ Իրաւ է որ Երեսփ. ժողովը ցնդուած էր, սակայն ազգին երեսփոխանները իրենց յաջորդներուն տակաւին բնտրուած չբլալուն պատճառաւ կը պահեն ներկայացուցիչ իրենց հանդամանքը։ Կարելի էր Պոլիս և մեծագոյն վայրեր գտնուող երեսփոխանները իսկոյն հրաւիրել և Ներակոյսի անդամներուն հետ ազգ. ժողով մը գումարել։ Ո՛չ, այսպիսի կարգադրութեան մը հարկ չտեսնուեցաւ, որովհետեւ նպատակը ուրիշ բան չէր բայց եթէ յանկարծական հարուած մը տալ Սահմանադրութեան։

ՄՈՒԽԹԱՐ ՊԷՏԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Արտաքին գործոց նախարար Մուխթար պէյ հետեւեալ յայտարարութիւնը ընաւ խմբագրի մը.— Կրնամ յայտարարել ձեզի թէ մեր գանկիրը իսկապէս պատերազմէն գանկիր մը չէ։ Ամենքս ալ տրամադիր ենք քննելու հաշտութեան ամէն առաջարկ որ համապատասխան բլլայ մեր հայրենիքին արժանապատուութեան և մեր ոյուժներուն մէջ։ Ամէնէն առաջ Թուրքիոյ պատուոյն պահպանութեան հոգ պիտի տանինք։

ՆԵՐԿԱՅ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՎԻՃԱԿԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՉԷ

Արդի գանկիրին անդամներէն մէկը հետեւեալ յայտարարութիւնը բրած է խմբագրի մը.— Մենք վերմինիր կառավարութիւն մը չէ որ կազմեցինք, այլ հայրենիքին նուիրական իրաւունքները պաշտպանող կառավարութիւն մը։ Գալով ներքակալութիւններուն, երկրին անդորրութեան համար ձեռք առնուած զգուշական միջոց մըն է և ոչ ուրիշ բան։

ՆԵՐՔԻՆ

ՊՈԼՍՈՅ ԱՆԴՈՐՐՈՒԹԻՒՆԸ.— «Լա Թիւրքիա» կ'ըսէ թէ զինուորներ, մեծ մասամբ նոր Պոլիս ժամանած քիւրտ զինուորներ պաշտօն ստացան Պոլսոյ անդորրութիւնը պահպանելու։

ԹԷՐԹԻ ԴԱՏԱՐՈՒՄ.— Յունաբէն «Ամէրօլիքիօս» թերթը դադարման եւ թարկուեցաւ, առանց զրաքննիչին ցոյց տալու հրատարակութիւններ բրած ըլլալուն համար։

ԻԶՄԻՐԻ ԿԱՌԱՊԱՆՆԵՐԸ.— Նոր գանկիճներուն հետ ազգ. ժողով մը գումարել։ Ո՛չ, այսպիսի կարգադրութեան մը հարկ չտեսնուեցաւ, որովհետեւ նպատակը ուրիշ բան չէր բայց եթէ յանկարծական հարուած մը տալ Սահմանադրութեան։

ՄՈՒԽԹԱՐ ՊԷՏԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Արտաքին գործոց նախարար Մուխթար պէյ հետեւեալ յայտարարութիւնը ընաւ խմբագրի մը.— Կրնամ յայտարարել ձեզի թէ մեր գանկիրը իսկապէս պատերազմէն գանկիր մը չէ։ Ամենքս ալ տրամադիր ենք քննելու հաշտութեան ամէն առաջարկ որ համապատասխան բլլայ մեր հայրենիքին արժանապատուութեան և մեր ոյուժներուն մէջ։ Ամենէն առաջ Թուրքիոյ պատուոյն պահպանութեան հոգ պիտի տանինք։

ՆԵՐԿԱՅ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՎԻՃԱԿԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՉԷ

Արդի գանկիրին անդամներէն մէկը հետեւեալ յայտարարութիւնը բրած է խմբագրի մը.— Մենք վերմինիր կառավարութիւն մը չէ որ կազմեցինք, այլ հայրենիքին նուիրական իրաւունքները պաշտպանող կառավարութիւն մը։ Գալով ներքակալութիւններուն, երկրին անդորրութեան համար ձեռք առնուած զգուշական միջոց մըն է և ոչ ուրիշ բան։

ԹՇՆԱՄՈՒԹԵԱՆՑ ՎԵՐԱԿՏՈՒՄԸ.— Բարիզ, 24 Յունվ.— Բարիզի Գուլկար չրջանակները կը կարծեն թէ թշնամութիւնները պիտի վերակսին։

«Թան» տարոյ կը նկատէ որ Պալքանեան պատերազմի պիտի սկսին։

Քանի՛ անգամ արագ և ուժով զարնեն, կ'ըսէ «Թան», նոյնքան աւելի Եւրոպան պիտի փրկեն բարդութեանց վտանգներէն։

Այսօր կատարեալ անստուգութիւն կը տիրէ և եթէ ծանուցագրին ահիթով առաջ եկած ներդաշնակութիւնը չպահպանուի, ամէն օր արկածախնդրական համայ պիտի բա է։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԵՒ ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ ՎԷՃԸ.

Վիեննա, 24 Յնվր. Թերթերը կը սեն թէ Ռումանիոյ և Պուլկարիոյ միջև հողային փոխարինութեան մասին չարունակուող անհամաձայնութիւնը վերջնական կերպով լուծելու եղանակ մը գտնուած է։ Ռումանիա պիտի բաւականանայ եղեր սահմանազատելէն մինչեւ Բովարնա բսուած տեղը առնելով և Սիլիսթրէն պահանջելէ ետ կեցած է։

ԱԼԲԱՆԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ.

Վիեննա, 24 Յնվր. — Ալպանական խնդրին վրայ Աւստրիոյ և Իտալիոյ միջև համաձայնութիւն գոյացած է, կ'ըսէ Բերլեսպուրկէն ստացուած հեռագիր մը։

ԹՈՒՐԲԻՈՅ ՆԵՐՔԻՆ ՎԻՃԱԿԸ.

Վիեննա, 24 Յնվր. — «Բայիսբօլթ» կը յայտարարէ որ օսմ. կառավարութիւնը այս միջոցիս ներքնապէս այժմ ըլալու պէտք ունի, ՝ակաւակ պարագային մեծ վնաս առալ պիտ զայ, կ'ըսէ։

ՋՕՐ. ՄԻԼԻՔՕՅԻ ԿԱՐԾԻՔԸ.

Վիեննա, 24 Յնվր. — Ռուսիոյ սահմանադրական ամսագիր կուսակցութեան նախագահ զոր. Միլիքօֆ յայտարարած է թէ Աւստրիոյ և Ռուսիոյ միջև պատերազմի ծագումը սարսափելի հանգամանք մը առած է։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ ԲՍԲԻՋԻ ՄԷՋ

Վիեննա, 24 Յնվր. — «Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ» կը գրէ.— Պաքանեան պատերազմէն ծնունդ առած եւմտական խնդիրներու քննութեան համար Բարիզի մէջ գումարուելիք ժողովը մասնաւորապէս պիտի զբաղի օսմ. կառավարութեան վերաբերեալ եւմտական խնդիրներով և հաշտութենէն ետք Թուրքիոյ ներքին յառաջդիմութեան համար պահանջուած փոխառութիւններուն պայմանները պիտի քննէ։

ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ

Բարիզ, 24 Յունվ.— Թէեւ մամուլը սլանեղ կ'երեւայ հաստութիւն կնքելու գործը ոչնչացած նկատելով Պոլսոյ վերջին դէպքերուն առթիւ, բայց Եւրոպայի հարաբերութիւնները շատ լաւ կ'ըմբռնէ այն կերպով և յեղափոխական ժէսթը որ առալ եկաւ։

«Մարնի» թերթերը Լոնտոնէն կը տեղեկացնէ թէ Տէրութիւնները չպիտի միջամտեն Բ. Դրան և դաշնակիցներուն միջեւ։ Գերմանիա նաւային ցոյց ընել չի զեր և Ռուսիա իր լէզուի դերին դուրս պիտի չելլէ։

Բարիզ, 24 Յունվ. — Մ. Փոանկ «Լումանիթէ» մէջ հետեւեալը կը գրէ.— Անաւասիկ ի՞նչ բան յանկեցաւ պարտուած Թուրքիային վրայ ճնշող այն անխոհեմ և անարդիւն քաղաքականութիւնը, որուն վտանգները ցոյց տուած էինք մենք։ Ռուսիան էր որ մեր դիւանագիտութիւնը քայեց գնալի հոն։

Մ. Փոանա (արտ. գործ. Նախ.) պէտք չէ այն տեսակ քայլ մը առնէ որ հաստատելի ընելու։

«Մատինիթէ» կ'ըսէ. «Ասոկա անտեսի պայթիւն մըն է պարզ երկիրի մը վրայ։

«Փուռնալ» հետեւեալը կը գրէ.— Ոչ ոք կրնայ ժխտել Թուրքերու այն փաստերուն արժէքը, որոնցմով կ'ուզեն էտիրեի խնդրին ընդդիմութիւն ցոյց տալ։ Տէրութիւնները պիտի հասկնան արդեօք, ինչ որ իրապէս իրաւ յուզիչ կէտ մը կը ներկայացնէ պատուոյ խնդիր մը փրկելու համար եղած այդ յեղափոխութիւնը։ Արդեօք անոնք պիտի վերադառնան իրենց անկողմնակալի և իրաւարարի դերին։

Ինչպէս «Փուռնալը», նոյնպէս ուրիշ շատ մը Ֆրանսական թերթեր մէջն-թիւրքերու ժէսթին այնիւ կողմը ի վեր կը հանեն և Ֆրանսական նախորդ կառավարութեան Թուրքիոյ հանդէպ բանած ուղղութիւնը կը քննադատեն։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ

Պերլին, 24 Յունվ.— Կառավարութիւնը ո և է ձեռնարկ պիտի չդիմէ, բացի այն պարագայէն ո՛ր իր սեփական շահերը վտանգուած տեսնէ Արեւելքի մէջ, ինչ օր հաւանական չկարծուիր։

«Պերլինէր Թակէպլատ» հետեւեալը կը դրէ. — Եթէ Գերմանիա յայտարարած ըլլար թէ ինչ կը հակառակի ամէն բռնութեան և թոյլ չի տար որ Աթիական Թուրքիան բաժնեն, ներկայ դէպքերը առաջ պիտի չգային։

«Ֆոսիշէ Ցայթունկ» Ռուսիոյ ըրածը յանդուգն խաղ մը կը նկատէ։

«Ֆրանք Տուրքէր Ցայթունկ» կը հաստատէ թէ ժէսթ Թիւրքերու առած քայլը մեծ է և բարձր, բայց անօգտակար։

Բարիզ, 24 Յունվ.—Պերլինէն «Թանի» կը հասնի ազդեն թէ Գերմանիա կ'ուզէ Տէրութիւններու միջեւ յարաբերութիւնները պահպանել։ Վիլհէլմ կայսրը այսօր արտաքին գործոց նոր նախարարին հետ երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ։

ՕՍՄ. ԲԱՆԱԿԸ ԵՒ ԷՏԻՐՆԷՆ

Վիեննա, 24 Յունվ.— «Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ» կը գրէ.— Թուրք զինուորները իրենց քաջութեան ապացոյցը կուտան Էտիրնէի, Շաթտարքի և Եանեայի մէջ։ Բանակը կազմալուծող Նազիմ փաշայի մահը խորհրդանշական է։

Շէվքէթ փաշայի Դարէ՛ծը ամէն դնով պատերազմ չուզեր, բայց ամէն գնով էտիրնէն պիտի պահէ։

Պոլիսը տակաւին չատ հեռու է Պուլկարներէն, որոնք հաշտութիւնը պէտք է ընդունին առանց Էտիրնէի։

ԱՆԳԼԻՈՅ ՄԷՋ

Լոնտոն, 24 Յունվ.— Պոլսէն եկած լուրերը հոս անհոլի տպաւորութիւն մը կը թողուն։ Մամուլը արդարաբար գոհ չէ այդ դէպքերէն։

«Տէյլի Քրոնիքլ» նոյնիսկ կ'ըսէ թէ այդ յեղափոխութիւնը նախապէս պատրաստուած կատակերգութիւն մըն է։

«Տէյլի Նիւզ» կը կարծէ թէ եթէ Տէրութիւնները վարանում ցոյց տան, աւելի յոռի վիճակ մը անխուսափելի է։ Անգլ. միւս թերթերը նոյն ոճով կ'արտայայտուին։

«ԹԱՑՄԱՆ»Ի ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐԸ ԴԱՇՆԱԿՑԻՆԵՐՈՒՆ

Լոնտոն, 24 Յունվ.— «Թայմզ» դաշնակիցներուն խորհուրդ կուտայ որ իրենց

և Եւրոպայի շահին համար, ոչ մէկ փութկոտ քայլ չառնեն և զգուշանան Տէրութիւններու միջեւ բաժանում առաջ բերող ո և է գործի ձեռնարկելէ։ Եթէ Թալաթ պէյ և քոմիթէն, կ'ըսէ «Թայմզ», Տէրութեանց միջեւ առաջ գալիք այդ տեսակ բաժանումի մը վրայ կը վստահին եւ թշնամութիւնները վերակսիլ կ'ուզեն, Տէրութեանց պարտականութիւնն է զանոնք յուսախաբ ընել, իրենց հակդնելով այդպիսի հաշիւներու էութիւնը։

«Տէյլի Նիւզ» կ'ըսէ.—Եթէ մեծ տէրութիւնները յարատեւեն իրենց վերջին օրերու համերաշխութիւնը, թերեւս կարելի պիտի ըլլայ Թուրքիան համազգի թէ ամէն յեսուագայ ընդդիմութիւնն նոր մարդկային զոհերու պատճառ պիտի ըլլար, առանց ո ե է գործնական արդիւնք մը առալ բերելու։

ԻՏԱԼԻԱ ՄԱՐՏԱՆԱՒԵՐ ԿՐ ԴՐԿԷ

Հռոմ, 24 Յնվր.— Իտալիան Սէն Մարքօ և Բիգա զրահաւորները հրա՛ն ստացան անմիջապէս թրքական ջուրերը երթալ։

ՕՍՄ. ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՆԵՐԸ ՀՐԱՒԱՆԳ ՍՏԱՑԱՒ ՉԵՆ

Լոնտոն, 24 Յնվր.— Ռիւթէր կ'ըսէ «Մինչեւ հիմա, այսինքն Յնվր. 24ի իրիկունը, Թուրք պատուիրակները օ՛ և է նոր հրաւէրներ չստացան կ. Պոլսէն։ Հետեւապէս անհիմն է այն լուրը թէ օսմ. պատուիրակները կիրակի օր պիտի մեկնին Լոնտոնէն։ Թրքական ձեռնտաս չրջանակներու մէջ քան մը չեն գիտեր այն լուրին վրայ որուն համեմատ Հաղգը փաշա իր պատուիրակ պիտի զրկուի հայութեան բանակցութիւններուն մասնակցելու համար։

ԴԱՇՆԱԿՑԻՑ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՆԵՐԸ ՀՐԱՒԱՆԳ ԿՈՒԶԵՆ

Լոնտոն, 24 Յնվր. — Ռիւթէր կ'իմանայ թէ Պալքանեան պատուիրակները իրենց կառավարութիւններուն ծածկագիր հեռագիրներ զրկելով նոր հրահանգներ խնդրած են։ Դաշնակիցներու չրջանակներուն մէջ կը յայտարարուի թէ կացութիւնը բոլորովին փոխուած ըլլալով, անհրաժեշտ է Պալքանեան Կառավարութիւններուն ստոյգ տեղեկութիւններ հաղորդել կ. Պոլսոյ դէպքերուն և տէրութեանց ընթացքին վրայ։ Այս վերջինները, կ'ուելցնեն այդ չրջանակներուն մէջ, լրջորէն կը ջանան հաստատութիւնը ապահովել։ Պալքանեան պետութեանց պահանջումներուն ոյժ տալով։ Ահա ասոր համար դաշնակիցները և է գործի ձեռնարկելէ առաջ պէտք է տէրութեանց որոշումին սպասեն Բ. Դրան պատասխանի մասին։ Եթէ այս նկատումները չբլային, դաշնակիցները այժմէն պիտի խզէին հաշտութեան բանակցութիւնները, մանաւանդ որ Թուրքիոյ ընթացքը բաւական ստոյգ կերպով մը նախատեսել կուտայ անոր պատասխանին բնութիւնը։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԺԱՆՏԱՐՄԱՆԵՐՈՒ ՀԱՐԻՒՐԱՊԵՏԻ ՄԸ ՊԺԳԱԼԻ ԱՐԱՐՔԸ

ԳՈՒՇԱՏԱ, 2 Յունվ. 1913

Տեղւոյս ժանտարմայի հարիւրապետները Մրսուտֆա անուն անձ մը իր իշխանութեան ներքեւ գտնուող էօսէմիլցի Սուփեան Յակոբեան ժանտարմային ժամը (Ք. Թ.) 3.30ի ատեն պանդութեանը միջոցին կոստիզ որ իր սենեակը քովը գայ, խոստան լով որ իրեն Զաւուչութեան պաշտօն պիտի տայ եւայն։ Յիշեալ Սուփեանը հնազանդելով իր հրամանատարին պատուէրին, կը խոստանայ երթալ, միայն կ'զգացնէ հարիւրապետին թէ ինքը բան օրինի պարտաւոր է երկու ժամ պանակ մնալ պատասխանատու չբլալու համար իր Զաւուչին քով։ Հարիւրապետը յիշեցնելն ալ տարկութեան վրայ կը թողարտէ և կը հրամայէ որ պաշտօնը բացնելէն յետոյ անպատճառ գայ իր քովը, մեկնելու ժամանակ խստիւ ալ կը պատուիրէ որ սենեակը գացած միջոցին ուրիշ մը ոչ ներս տայ և ոչ ալ մէկու մը հետ տեսութիւն ունենայ։ Սուփեանը կասկածելով հարիւրապետին այս ընթացքէն, խնդիրը եղածին պէս կերթայ իր ընկերներուն կիսմացնէ, ասոր վրայ 3 թուրք և 1 յոյն ժանտարմաներ Սուփեանի խորհրդով գաղտնապէս կը հետեւին իրեն որ բոլորովին անտարբեր կը դիմէ հարիւրապետին սենեակը, սակայն ժանտարմա Սուփեանը սենեակին ներս մտած պահուն դիտմամբ սենեակին դուռը կէս մը բաց կը թողու, որուն առջեւ իրեն հետեւող 4 ժանտարմաները կ'սպասեն դաղտնաբար և հետաքրքրութեամբ կ'ուզեն հասկնալ թէ Սուփեանին և հարիւրապետին տեսակցութեան արդիւնքը և հետեւանքը ի՞նչ պիտի բլլայ։ Այս գաղտնի անպատիւ Մրսուտֆա հարիւրապետը՝ պաակած մահճակալին մէջ նախ կը հարցնէ Սուփեանի թէ սենեակ եկած միջոցին մէկը տեսած կամ մէկուն բան մը ըսած է։ Սուփեանը բոլորովին անտարբեր՝ ի պատասխան կազատվնէ հարի բապետն որ երբէք ո և է մէկը գիտցող և կամ տեսնող մը բնաւ չէ եղած։ Ասոր վրայ

հարիւրապետը ինքզինքը բոլորովին ապահով զգալով անմիջապէս կը ցատկէ անկողնէն, կը բռնէ Սուփեանը և կ'ուզէ պահակցնել քովը ու բանարարել սկսիլ։ Դուրսը կեցող 4 ժանտարմաները այս բոլոր անց ու դարձերուն ականատես կ'ըլլան դրան ճեղքէն նայելով։ Ժանտարմա Սուփեանը տեսնելով որ չար նպատակի մը համար կանչուած է և բռնութեամբ պիտի բռնաբարուի իր պատիւը, իսկոյն կը պոռայ և հարիւրապետին երեսը թքնելով կը խայտառակէ։ Ասոր վրայ միւս դուրսը կեցող 4 ժանտարմաներն ալ սենեակէն ներս մտնելով անոնք ալ իրենց բաժինն անձրեւի պէս հարիւրապետին երեսն ի վեր թքնելով, լաւ մը կը պատարակեն ու կը խայտառակեն։

Նոյն գիշերը անոյն միջոցին, Սուփեանը և վկաները խնդիրը եղածին պէս անմիջապէս ժանտարմա Զաւուչին կը յայտնեն, որ իր կարգին ան ալ Դայմազամին կ'իմացնէ։ Դայմազամը անմիջապէս կը հեռագրէ խնդիրը կուսակալին որ նոյնպէս հեռագրով հրաման կուտայ էօսէմիլցի հարիւրապետին Նազմի պէյին և առանց ժամանակ կորսնցնելու կը փոխադրուի Գուլչատայ և խնդրոյն վրայ 6-7 ժամ երկար քննութիւն կատարելով մամրաման տեղեկագիրը կը զրկէ Իզմիրի ժանտարմա Գոմանտանին։

Հիմա, տեղւոյս բոլոր բնակչութիւնը Թուրք, Հայ և Յոյն, անհամբեր կ'սպասեն խնդրոյն ելքին, և կը պահանջեն ո՛չ միայն այդ վատ, գաղան Մուսթաֆան քաղաքէն հեռացուելը, այլ կը փափաքին որ Լոպտա պաշտօնակ ըլլալով իր արժանի պատիժն ալ գտնէ յօրինաց այլոց։

Վերեւի եղելութիւնները թղթատուն յանձնելու պահուս էր որ լսեցի թէ, ադգ գաղտնաբարոյ հար. Մրսուտֆան կղզի կրկին կրկին սպասելիք եղեր է ժանտարմա Սուփեանին, ըսելով և վախցնելով որ լաւ մը ծեծել և քանարկել պիտի տայ և այլն։

(ԴԱՇԻՆՔ)

Բ. ԲԱՑ ՆԱՄԱԿ ԱՌ ՔԱՂ. ԺՈՂՈՎ

«Լուսարձակ» լրագրոյ 1 Յնվ. անցեալ երեքշաբթի օրուան թիւին մէջ առջին բաց նամակ մը տղրած էի ձեզ, մարդ՝ հանգուցեալ Տիկին Բրաքոն Թէրզեանի ժառանգական խնդրոյն առթիւ, միմիայն Բերայի Թաղ. Խորհրդոյ գրութեանց վրայ յենելով, առանց որ և է քննութեան և առանց զմեզ եւս լսելու, ձեր իմ մտիս առնած ապօրէն, անիրաւ և անարդար որոշմամբ, ձեր գործած զեղծումը հանրութեան առջեւ պարզելու համար։ Սոյն առաջին բաց նամակիս վերջին մասը, որ չենք գիտեր ինչպէս չէր արտատպուած «Լուսարձակի» մէջ, կը վերջանար սապէս.—կուզանք այսու հրապարակաւ եւս յայտնել ձեզ թէ երբ ազգը ընտրած է զձեզ, ո՛չ թէ անիրաւութիւն, այլ արդարութիւն և միմիայն արդարութիւն գործադրելու համար ընտրած է ձեզ։ Դուք ձեր սոյն ընթացքով ցոյց կուտաք թէ կամ այն է որ խիղճ և զգացում չեք կրեր ձեր օրէնքի մէջ և այդ պարագային արժանի չեք դուք այդ քարտ պատոյնին, և կամ պէտք եղած ողջմտութիւնն ու ձեռնհասութիւնը չունիք և այս պարագային մէջ եւս դուք ինքնովին պէտք է տեղի տաք աւելի կարողներու, յարիւրաւ ազգին անհատներուն իրաւունքը ոտնակոխ չընելու համար։

Արդ, կը տեսնեմ թէ կատարելապէս իրաւունք ունիմ եղեր ձեզ ձեր պաշտօնին արժանի չի համարելով, վասն զի ձեր անցեալ ուրբաթ օրուան նիստին ալ, ո՛չ միայն մեր կրկին բողոքագրերը նկատի չառիք և ըստ օրինի գմեզ լսելու համար պաշտօնապէս ձեր ժողովին ներկայանալու չի հրաւիրեցիք, այլ երբ մենք ինքնաբերաբար իսկ Պատրիարքարանը գալով մեր ներկայութիւնն բարձանի և քարտուղարի միջոցաւ ձեզ իմաց տալինք, դուք դարձեալ չբարեհաճեցաք, դուք մենք ազաներդ, մեզ ձեր ներկայութեան ընդունելու և լսելու հոգ տանելով միանգամայն խնդրոյն քիմիաբարը միլա մեզմէ գաղտնի և ծածուկ պահելու։

Այսպէս ուրեմն դուք, ո՛չ թէ քաղաքակիրթ և ռամանալական երկրի մը մէջ, այլ այնարկի վրայ գուցէ և ո՛չ մի տեղ չի տեսնուած ձեւով անիրաւութիւն կը գործէք և արձակ համ,ձակ ու առանց քաշուելու գեղծու՝ կը քարկէք՝ առանց խղճահարութեան։

Միւս կողմէ Ձեր անդամներէն Տօքթ. Ճէլալ, ժողովէն դուրս ելլելով, մեր հաղորդներէն մէնոյն «ձեր գործը տեսայ» կ'ըսէ, որուն համար չնորհակալութիւն կը յայտնուի իրեն։ Եւ ինչո՞ւ, վասնզի Տօթ. Ճէլալ տան բժիշկն է Բերայի Թաղ. Խորհրդոյ անդամ Մելիք էֆ. Դաղարսեանի, որ ջերմ պաշտպան կը հանդիսանայ մեր հակառակորդներուն անոնցմէ մին իրեն վճռառաւան պաշտօնեան լլնելով։ Տեսէք ուրեմն թէ ինչպէս ազգային պաշտօն ստանձնող անձնաւորութիւններէն ոմանք, իրենց պաշտօնը իրենց անձնական չահուց կը ծառայեցնեն, ազգին ցոյց տուած վստահութիւնը պատէս չարչար գործածելով։ Ա դարձ. ազատ և ապականեալ բարքեր՝ որ կ'սառանչորդին այսպէս դեղծման մէջ վեղծում գործելու։

6 Յունվար 1910 ՈՍԿԻԱՆ ԹԷՐԶԵԱՆ
Բանկալթի

ՌՕՏՈՍԹՈՅԷՆ ՆԱՄԱԿ

Ռօտոսթոյէն Դեկտ. 15)28 թիւով Իզմիրի «Դաշինքին» ուղղուած նամակ մը մէջ կը կարդանք.—

Երկու ամիսէ ի վեր, դէպքերու բերմամբ գալով մեր ներկայութիւնն բարձանի և քարտուղարի միջոցաւ ձեզ իմաց տալինք, դուք դարձեալ չբարեհաճեցաք, դուք մենք ազաներդ, մեզ ձեր ներկայութեան ընդունելու և լսելու հոգ տանելով միանգամայն խնդրոյն քիմիաբարը միլ

ռումով, չենք կրցած մեր խոստացած թղթակցությունը կատարել օրը օրին։ Հակա, Ձեզ ի վեր քաղաքը գրաւուած է Պուլկարներէն։ Դրաւումէն առաջ, երկու օր, անրն հատ, գիշեր և ցերեկ, թէ դամբէն և թէ ծովէն փոխանակուած թնդանօթներու ռումբերուն տակ մնացինք։ Սարսափի ու մահուան ճգնաժամերու մէջ անցուցինք այդ երկու օր որ երկու տարուան չափ երկար տեւեց՝ հոգեվարքի մասնուած մեր խաղաղ ժողովուրդին համար։ Անձի կորուստ բնաւ ունեցած չենք։ Ռօտոսթոյի մասին, կ'ենթադրենք որ շատ մտահոգիչ լուրեր առած ըլլաք, այդ բոլորը, սակայն, պարզ ենթադրութիւններ են միայն, վասն զի թէ գրաւումէն առաջ և թէ գրաւումէն ի վեր «ոչ մէկ անձի կորուստ տեղի ունեցած է։ Պուլկարները ծայր տարբեր համակրութեամբ կը վերաբերուին բնակչութեան հետ, առանց խորութեան՝ ցեղի և կրօնի։ Մասնաւորաբար Հայերուս հետ ջերմ վերաբերում մ'ունին։ Մովս ճամբով մեր հաղորդակցութիւնները արգիլուած են նոր կառավարութեան կողմէ, իսկ ցամաքի կողմէ, դէպի Պուլկարիա և անկէ աշխարհի ամէն կողմը երթալու համար ազատ ձգուած է ժողովուրդը։ Ռօտոսթոն մէկ օրէն միւսը կատարեալ Պուլկարիա մը եղած է։ Ամէն օր նորութիւններու ականատես կըլլանք։ Ներկայ շաբթուան մէջ երեք հատ զինուորական օդանաւեր ֆաղաքս իջան «Փուտնալ»ի հրապարակին վրայ։

Ժողովուրդին ոգեւորութիւնը և հետաքրքրութիւնը նկատողութեան արժանի է։

Մեր Թուրք հայրենակիցներուն ամէն ասոնչականութիւն ընդունցինք և այժմ անոնք ալ հանդիստ ու խաղաղ իրենց գործերովը կ'զբաղուին։

ՀԱՅ ԶԻՆՈՒՈՐԻ ՄԸ ՄԱՀԸ

ՊԱՆՏՐՄԱ 11 ՑԵՂ.

Հեռի ծննդավայրէն, օտար մթնոլորտի և օտար հորիզոնի տակ կնքեց իր մահկանացուն Կէմերէկլի Ցարութիւն Մաթոեան անուն հայ զինուորը, որ հազիւ 28 տարեկան ծաղիկ հասակին, կը թողուր երեւելիի մը իւր երկու պզտիկներով։ Անա այս է եղած Հայաստանի հարազատ զուկին դժբախտ ճակատագիրը, անա այս է եղած հայ զինուորին դժնդակ կացութիւնը։

Զինուորական պարտականութեան մէջ վախճանող հայ զինուորին, փաստաւորք կերպով կատարուեցաւ յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսը, ազգունքներ խլելով առհասարակ ամէնուն աչքէն, հեռի իր հարենի օճախէն՝ պանդխտութեան մէջ վախճանող հայ զինուորին մահը։

Կանխապէս կարգադրութեան համաձայն հրաւիրուեցաւ նորակազմ դպրաց դասը, եկեղեցին հաւաքուած էին խուռն բազմութիւն մը երբ սկսաւ եկեղեցւոյ արարողութիւնը։ յետ աւարտման վիճակս Առաջնորդ՝ Տ. Կարապետ Եպս. Մազլումեան խօսեցաւ դամբանական մը ի վեր հանելով պատգամաւորութեան գիտակցութեամբ կոհուող հայ զինուորին մահը։ Ս. Առաջնորդը յուղարկաւորութեան ընթացքին ալ մասնակցեցաւ մինչեւ հին գերեզման արտակարգ թափորով մը։ տապանաքարէն կ'ելթային Ազգ. վարժարանի բոլոր տղաքը կարգաւ, ձախ թեւերին սև շղարշով, ասոնց ետին հայ զինուորները երկու կարգի վրայ, որոնց ետին կը գտնուին Ազգ. տարեկան մարմինին և բոլոր ծաղկեպսակները, որոնց կը յաջորդէր դպրաց դասը, քահանայական դասը, և Առաջնորդ Սրբազանը ու յետոյ կուզար դագաղը շրջապատուած հայ զինուորներէ որոնց կը հետեւէին խուռն բազմութիւն մը։ Օրհնալ ըլլայ հայ նահատակ և պարտաճանաչ զինուորներու յիշատակը մեր սրտի մէջ,

Կ. ՍԻՄՈՆԵԱՆ

ՍԻՊԸՐԻ-ՀԻՍԱՐԷՆ հեռաւեալը կը գրեն մեզի.— Վերջերս տեղւոյս երիտասարդութեան կողմէ կազմուած էր «Արաբ լսարանական միութիւն» մը, որ բացած էր լսարան—ընթերցարան մը և որ այժմ գոցել տրուած է կառավարութեան կողմէ, որովհետեւ անձնական կիրքերէ մղուած մի քանի «ձրի ազգասէրներ»ներ սարկաւագ մատնած էին զայն՝ իրը քաղաքական կուսակցութեան գլխաւ։

Պատ. Քաղաքն ազատները ամիսներէ ի վեր իրենց յանձնուած ծրագիրը չի վաւերացնեն զատ կատարեալ պաղարիւնութիւնով կը դիտեն այս ամէնը. և Կասքանի բակուելէն յետոյ վարչութեան ատենապետ Տօքթ. Տէյիրմէնճեանը կը կանչեն և կը յայտարարեն թէ «Ձեզի կրնար վաւերացնել ծրագիր—կանոնագիրը որովհետեւ գայմագամը առարկութիւններ ըրաւ. մենք պատասխանատուութիւն չենք ստանձներ»։

Արդեօք ի՞նչ բան պատասխանատուութիւն պիտի բերէր.— ժողովուրդի յառաջդիմութի՞ւնը...։ Դայմագամ էֆենտին առարկութիւն կ'ընէ», ինչ բանի. ծրագիր—կանոնագրի՞ն։ Եթէ այո, ո՞վ է ներկայացուցիչ, պայն իրեն քանի որ դեռ չէ վաւերացուած և պաշտօնական հանգամանք չէ ստացած։ Նաեւ դայմագամը ինչ իրաւունքով և օրէնքով կը միջամտէ զուտ ազգային խնդիրներու մէջ։

Եթէ այդպիսի խարդախութիւններով կը կարծեն թէ իրենց վստահացած շահերը պիտի կրնան պաշտպանել, շատ կը սխալին։ Եթէ այդպիսով ժողովուրդին յառաջդիմութիւնը կասեցուցած պիտի ըլլան՝ օրը, իրենց ապագայ դիրքը պիտի խախտէ, ինքզինքին խարած կ'ըլլան։ Ալ անցած են հին օրերը. անցած է իրենց աղայական գործունէութեան ժամանակը, ներկան ճշմարտութեան և արդարութեան է։ ՎԱԶԻՐԻԿ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ երէկ ընկերակցութեամբ Դաշտեան էֆ. Բ. Դուռ եկաւ։ Սակայն Վարչապետ հոն չգտնելով, իր այցաքարտը թողուց։ Գործակատարը այցելեց Ներքին Գործոց Նախարարի փոխանորդին և Հայաստանի նահանգներու վիճակը պարզելով, կարգադրութիւն խնդրեց։

ԱՅՐԻԱՄՆԱՄ Ցանձնաժողովը իր երկու տարուան համաբաւութիւնը ներկայացնելով Վարչութեան իր հրաժարականը ներկայացուցած է։

ԱՅՍՕՐ ամէն կողմ փնտռեցէք «ԿիկՕն Ազգ. Երգիծաթերթը։ Ձոր բովանդակութիւն։

ԵՐԵՔԱԿ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԵԱՆ ԴԵՍՊԱՆՆԵՐԸ

ՔԵԱՄԻԼ ՓԱՇԱՅԻՄՈՏ

Անգլիական, Ֆրանսական և Ռուսական դեսպանները վարչապետին հետ տեսակցելէ վերջ ուղղակի Սարաֆխանէ երթալով նախորդ վարչապետ Քեամիլ փաշայի հետ երկար տեսակցութիւններ ունեցան և որպիսութիւնը հարցուցին։

ՄԱՀՄՈՒՏ ՇԵՎՔԷԹ ՓԱՇԱՅԻ ԴԱՇԼԻՃԸ

ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ ՊԻՏԻԸՆԷ

ՆՈՐԱՏՈՒՆԿԵԱՆ ԷՖ. Կ'ՕՃԱՆԴԱԿԷ ԴԱՇԼԻՃԻՆ

Կը հաւատուի թէ ներկայ Դաշլիճը քանի մը օրէն մեծ փոփոխութիւն մը պիտի կրէ։ Պերլինի Օսմ. դեսպան Օսման Նիզամի փաշա մերժած ըլլալով ընդունիլ Արտաքին գործերու Նախարարի պաշտօնը, նոյն պաշտօնին պիտի կոչուի Հիւսէյին Հիլմի փաշա, իսկ Եէմենի նախկին կուսակալ Զէքի փաշա ալ պատերազմական Նախարար պիտի անուանուի։ Այս տարիս կը հաստատուի թէ մինչեւ Արտաքին գործերու Նախարարին անուանումը, Բ. Դուռը Մեծ Տէրութեանց կողմէ տրուած ծանուցագրին չպիտի պատասխանէ։ Նորատունկեան էֆ. արտաքին քաղաքականութեան վրայ ներկայ Դաշլիճին կողմէ խնդրուած խորհուրդները ու տեղեկութիւնները տալ խոստացած է։ Այս պատճառով ամէն օր Նորատունկեան էֆ.ի և Բ. Դրան միջեւ հաղորդակցութիւններ կը կատարուին։

ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐԸ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ ՄՕՏ

Մահմուտ Շեվքէթ փաշայի դաշլիճը երէկ կայս. Պալատ երթալով Սուլթանին ներկայացաւ։ Ցետոյ Բ. Դուռ գալով, Նախարարաց Խորհուրդ գումարեց և զբաղեցաւ դահլիճին ծրագիրը պատրաստելու հարցով։

Շէյխ—իսլամ Մէհմէտ Էֆան էֆ. յառաջացած տարիքին բերմամբ նիստէն կանուխ մեկնեցաւ, իսկ դահլիճի մնացեալ անդամները խորհրդակցութիւնները շարունակեցին մինչեւ ուշ ատեն։

ՍԱԼԻՏ ՓԱՇԱ Բ. ԴՐԱՆ ՄԷՋ

Նախկին վարչապետ Սալիտ փաշա, ինչպէս նաեւ Սուրիոյ Կուսակալ Նազիմ փաշա, պանդանարու տնօրէններ են։ Երէկ Բ. Դուռ եկան Վարչապետին պաշտօնը շնորհաւորելու համար։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՌՈՒՍԻՈՅ ՍՊԱՌՆԱԼԻՔՆԵՐԸ

Պերլին, 25 Ցնվ.— «Ֆոսիչէ Զայթունկ» կը գրէ.— Տէրութիւնք Ռուսիոյ կոչմէ իր սպառնալիքները գործադրելու և է փոքի առնչ պիտի չկրնան անարդիւ մնալ։ Նոյն իսկ Անգլիա պիտի չկրնայ ընդունիլ որ Ռուսիա արեւելեան Անատոլու մասէ կամ նեղուցներու բացումը պահանջէ։

*** Բարիզ, 25 Ցնվ.— Լոնտոնէն կը հեռագրեն «Մաթէն»ի.— Դաշնակիցները կը կարծեն թէ Թուրքիա պիտի մերժէ Լոտիրնէի յանձնումը։ Այս մերժումը քանակութիւնն երու խզում և զինադադարի վերջաւորութիւն պիտի նշանակէ։ Առայժմ մէկ տեղ, տերութիւններուն տուելիք պատասխանին պիտի սպասեն։ Իրարմէկ շրջանակներու մէջ կը հաւատուի թէ տերութիւնք կուզեն խաղաղութիւնը պահպանել և ջանքեր կըլլան որ իրենց միութիւնը չխանգարուի, որպէս զի պատերազմը սահմանափակուի։ Արդի կնճռոտ և անորոշ կացութեան մէջ միակ բացայայտ և կարեւոր իրողութիւնը սա է։ Անհեթեթ է խօսիլ ռուսական գործողութեան մը վրայ։ Ռուսիա ո և է փափաք չունի արկածախնդրութիւն ընելու։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄԻ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ՊԻՏԻ ԸԼԼԱ՞Յ ԹԷ ՈՉ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲԱՐԵՆՈՐՈԳՈՒՄՆԵՐՈՒ ԻՆԴԻՐԸ

Բ. Դրան շրջանակներու մէջ կը հաւատուի թէ ներկայ կառավարութիւնը նախորդ դաշլիճին կողմէ Անատոլուի բարեկարգութեան համար կատարուած ձեռնարկները չեղեալ պիտի չնկատէ, այլ ընդհակառակը պիտի աշխատի շուտով ի գլուխ հանել այդ գործը։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ա. ԶՕՐԱՒՈՐԱԿԻ ՓՈԽ—ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐՈՒԹԵԱՆ

Ե Բ

ՊՈԼՍՈՅ ՄՈՒՀԱՖԶՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Պոլսոյ կուսակալութեան մէջ կայս. իրաւէով պատերազմական վիճակ հաստատուած ըլլալով, պատերազմին պատճառով քաղաքին անդորրութիւնը պահպանելու համար զինուորական կառավարութեան դեսպան հրատարակած կարգ մը արգելքներ գնող յայտարարութիւնները ըստ առաջնոյն պիտի գործադրուին։ Միայն Պոլսոյ և շրջականերուն մէջ գիշերը շրջագայելու արգելքը վերցուած է. օրէնքին կատարեալ արգարութեամբ և անկողմնակալութեամբ գործադրութիւնը սկզբունք ընտրող զինուորական կառավարութիւնը յարգելի ժողովուրդէն կը պահանջէ նախապէս զրուած օրէնքներուն հնազանդիլ և կը հրաւիրէ բոլոր անհատները որ կատարեալ միութեամբ իրենց հայրենասիրական և անհատական պարտականութիւնը կատարեն։ Նոյնպէս ժամուին հետ. կարծիքին և այդպէսով հայրենիքին անդորրութեան վրայ ունեցած մեծ ազդեցութիւնը նկատի ունենալով, մամուլին ևս ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք։

Բ. ԴՈՒՌԸ ԻՆՉ ՊԱՏԱՍԽԱՆ ՊԻՏԻ ՏԱՅ ՏԷՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ

Կը հաւատուի թէ Մեծ Տէրութեանց կողմէ նախորդ դաշլիճին ներկայացուած ծանուցագրին օսմ. ներկայ դաշլիճը հետեւեալ կերպով պիտի պատասխանէ. Ա.— Օսմ. կառավարութիւնը չի կրնար Բումելիէն բաժնուիլ, որովհետեւ այդ ստացուածքը օսմ. հարկերէն անբաժանելի մէկ մասը կը կազմէ. Բ.— Օսմ. կառավարութիւնը միշտ ի վիճակի է թշնամիները օսմ. սահմաններէն դուրս վտարելու. Գ.— Օսմ. կառավարութիւնը չի կրնար պայմանաւորեալ զինադադար մը կնքել կամ հաշտութիւն բանակցութիւնն սկսիլ. Դ.— Եթէ Պալքանեան պետութիւնք հաշտութիւն կնքելը անհրաժեշտ նկատեն, պէտք է որ իրենց բանակները քաշեն օսմ. հողերէն և անցնին իրենց սահմանները. Ե.— Պալքանեան բանակներուն օսմ. հողերէն քաշուելէն վերջն է որ օսմ. կառավարութիւնը հաշտութեան համար Պալքանեան պետութեանց ընելիքները մտիկ կ'ընէ և իբրեւ իր խաղաղասիրական ոգւոյն փայլուն մէկ ապացոյցը կը խոստանայ սահմանադրիչ կարգ մը հաշտութիւններ ընելու սկզբունքը ընդունիլ. Զ.— Իսկ Բումելիի բարեկարգութեան խնդիրն ալ յանձն կ'առնէ ի գործս հանել ոչ թէ տեղական առանձնաշնորհութիւններ տալու պայմանաւ կամ օտար պետութեանց հակակշռին տակ, այլ միմիայն օսմ. կառավարութեան յարմար դատած ձեւովը։

Եթէ պալքանեան պետութիւնք հաւանին այս պայմաններուն, լաւ, ապա թէ ոչ օսմ. կառավարութիւնը իր պատուիրակները ետ կանչելով կրկին յայտարերութեանց խզում պիտի հռչակէ։

Սակայն խիստ հաւատի աղբիւրէ և մասնաւոր կերպով կը տեղեկանանք թէ նոր վարչապետը, մեծ տէրութեանց դեսպաններուն կողմէ հաշտութեան կնքման առթիւ ներկայ կառավարութեան տեսակէտը հասկնալու համար եղած հարցման պատասխանելով ,յայտնած է թէ ներկայ դաշլիճը ոչ մէկ ատեն արկածախնդրական դաշլիճ մը չէ, և միշտ փափաքող է պատուաւոր հաշտութիւն մը կնքելու խիստ կարճ միջոցի մէջ, պայմանաւ որ ոդի հաշտութիւնը վերը յայտնուածին պէս պատուաւոր հաշտութիւն մը ըլլայ։

ՕՏԱ՝ ԴԵՍՊԱՆՆԵՐԸ Բ. ԴՐԱՆ ՄԷՋ

Պոլսոյ դեսպանակա՝ մարմինը ամբողջութեամբ երէկ Վարչապետին այցելելով շնորհաւորեց Նոր Դաշլիճի կազմութիւնը։ Այս պատճառով Վարչապետը շատ ուշ ատեն միայն կրցաւ Նախարարաց Խորհուրդին նիստին մասնակցիլ։

ԵՐԵՔԱԿ ԶԻՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԵՐԵՔԱԿ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԵԱՆ ԴԵՍՊԱՆՆԵՐԸ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ ՄՕՏ

Երէկ Մեծ պետութեանց դեսպանները՝ Բալավիչինի մարքիզ, Սըր Ճ. Լաուիթը, Մ. տը Կերս, Պառոն Վանկենհայմ, Մարքիզ Կարոնի և Մ. Պոմբաս պաշտօնապէս Բ. Դուռ երթալով Վարչապետ Մահմուտ Շեվքէթ փաշայի հետ խիստ կարեւոր տեսակցութիւններ ունեցան։Վարչապետը,որ Նախարարաց Խորհուրդին կը նախագահէր, ընդունելութեան օրարը երթալով ընդունեց դեսպանները։ Այս առթիւ դեսպանները օրուան քաղաքական անցքերու վրայ խօսելով Օսմ. Դաշլիճին ներկայ պարագաներու տակ ունեցած տրամադրութիւնները և հաշտութեան մասին տեսակէտը ուղղած են հանկաց։Վարչապետը ամենուն ալ յարմար կերպով պատասխանած է և ապահովցուցած է թէ Մեծ Տէրութեանց ծանուցագրին պատասխանը շուտով պիտի տուի։

ԵՐԵՔ ՄԻԼԻՈՆ ՈՍԿԻԻ ՆԵՐՔԻՆ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ

Կը տեղեկանանք թէ ներկայ դաշլիճին կողմէ երեք միլիոն ոսկիի ներքին փոխառութիւն մը հրապարակ պիտի հանուի մօտ օրէն, որը պիտի վճարեն մեծահարուստ օսմանցիները։

*** Այս գումարը այժմէն սկ կանխավճարի ձեւով վճարուած է գերմանական պանքայի մը կողմէ։

ՔՕՐՖՈՒ ՌՄԲԱԿՈԾՈՒԱԾ

Կը տեղեկանանք թէ Օսմ. «Համիթիէ» յածանաը ասոնի օր ռմբակոծած է Քորֆուի նաւահանգիստը։ Երէկ մինչեւ ուշ ատեն այս մասին մանրամասնութիւններ չէին հասած։

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ՊԻՏԻ ԸԼԼԱ՞Յ ԹԷ ՈՉ

Ամէն կողմէ կը հաւատուի թէ պատերազմը պիտի շարունակուի, սակայն դիւանագիտական շրջանակներու մէջ կ'ըսուի թէ պատերազմի հաւանականութիւնը տակաւին վճռական բնոյթ մը չունի։ Ներկայ դաշլիճը ամէն գնով պիտի աշխատի Էտիրնէն և կղզիները ազատելու, և վաղը Մեծ Տէրութեանց տալիք իր պատասխանին մէջ պիտի յայտնէ թէ Տէրութեանց ներկայացուցած առաջարկը անընդունելի և օսմ. կառավարութեան արժանապատուութեան հակառակ է։ Թէեւ կ'ենթադրուի թէ այս պարագան կրկին պատերազմի հոչակման կամ Պետութեանց հաւասական մէջտեղութեան տեղի պիտի տայ, և սակայն նկատելով որ այժմու Դաշլիճը Երբեակ Զինակցութեան ազակցութիւնը ապահոված է, մեծ յոյս կայ որ վերջ ի վերջոյ Մեծ Տէրութիւնք իրենց ներկայացուցած առաջարկը փոխեն և Թուրքիոյ աւելի նպաստաւոր ընթացք մը բռնեն։

Իսկ պատերազմի վերսկսումը այն ատեն անխուսափելի կը նկատուի երբ Պալքանեան պետութիւնք, մասնաւորապէս Պուլկարիա, պնդեն Էտիրնէն իրենց յանձնուելու պայմանին վրայ և մեծ տէրութիւնք կրկին անգամ չկրցուին հոչակելու ատիպուին։

ԿՈՒՍԱԿԱԼՆԵՐՈՒ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

Կը տեղեկացուի թէ Օսմ. նահանգներու կուսակալներէն շատերը փոխուած և նոր կուսակալներ անուանուած են։ Կրսուի թէ Միւլէյման Նազիֆ պէյ Իզմիրի կուսակալ պիտի անուանուի։

ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ Բ. ՍԵՆԵԿԱՊԵՏԸ ՊԱՇՏՕՆԱՆԿ ԵՂԱԾ

Կը տեղեկանանք թէ Կայս. պալատն Բ. Սենեկապետ Բէյշիա պէյ պաշտօնազուրկ ըլլալով բանտարկուած է։

ՀԻԱԺԱՐԵՑՈՒՑՈՒԱԾ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆՆԵՐԸ ԿԸ ՎԵՐԱՀԱՍՏԱՏՈՒՒՆ

Կը տեղեկանանք թէ նախորդ դաշլիճին կողմէ պատերազմական և կամ այլ պաշտօնատուններէն վտարուած կամ ապօրինի կերպով դադարեցուած պաշտօնեաները կրկին վերահաստատուած են իրենց պաշտօնեներուն մէջ։ Այսպէս պատերազմական նախարարութեան պիտոյից ճիւղի տեսուչ Իսմայիլ Հագգը պէյ վերահաստատուած է իր պաշտօնին մէջ։

ՊԻԻՏՃԷԷ ԴՈՒՐՍ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆՔ ՁԵՂԵԱԼ ԿԸ ՆԿԱՏՈՒԻՆ

Երեսփոխանական ժողովի վաւերացուցած պիւտճէն դուրս նախորդ դաշլիճի կողմէ գործադրուած առժամեայ կարգադրութիւնները և արուած դրամական վարկերը չեղեալ նկատուած և այդ առթիւ տեղի ունեցած պաշտօնէից փոփոխութիւններն ալ ապօրինի նկատուած են արդի դաշլիճին կողմէ։

ՃԷՄԻԼ ՓԱՇԱ ԻՐ ՊԱՇՏՕՆԻՆ ՄԷՋ ՎԵՐԱՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ

Կը տեղեկանանք թէ Ներքին գործերու նախարարը Բաղաքապետ Ճէմիլ փաշայի հրամարագիրը չէ ընդունուած, համոզում դոյացուցած ըլլալով որ ազ. պաշտօնին ամէնէն յարմար անձն է։ Միայն թէ խոստում առնուած է որ կուսակցական ոգի չպիտի կրէ իր պաշտօնին մէջ և իր ծրագրին քննութեան պահուն եթէ հակասահմանադրական կամ ապօրինի կէտեր կան, փոփոխուն պիտի ենթարկուին։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ԱՏԵԱՆԻ ԱՆԴԱՄՆԵՐՈՒՆ ՓՈՓՈԽՈՒՄԸ

Նախորդ կառավարութեան օրով Պատերազմական Ատեանի նախագահ և անդամ կարգուած անձերուն պաշտօնավարութեան վերջ տրուեցաւ և նոր ատեան մը կազմուեցաւ Զ.քի պէյի նախագահութեան տակ։ Այս ատեանը երէկուընէ սկսաւ իր պաշտօնին։

ՔԱՐԼՄԱՆ

ԹԵՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԵՆԱՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՆԵՐԸ

ՎԵՑ ՅԱՐԿ, ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ՎԵՐԵԼԱԿ

ԱԶԱՏ ՄՈՒՏՔ

Ա Ց Ժ Մ

ԵՂԱՆԱԿԻ ՎԵՐՋԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԱՌԹԻՒ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌՈՒՄ

ԶԵՂՉ 30—50%

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ՎՐԱՑ

Վերարկու, շրջազգեստ, քոստիւմ, պլուզ, ժիւպ, ժիւպոն, մուշտակ, հովանոց, ձեռնոց, թաշ ինակ, գուլպայ, փլանէլ, կերպաս, տղոց զգեստ, կիներու և աղջիկներու ճերմակեղէն, գլխարկ կիներու համար և ուրիշ հազար տեսակ ապրանքներ։

ԱՄԷՆ ՁԻՒՂԵՐՈՒ ՄԷՋ ԲԱԶՄԱԹԻՒ «ՕՔԱԶԻՕՆ»ՆԵՐ

պով մը, որոշեցինք այս հում սոխ ուտողներուն տալ իրենց ամբարտաւանութեան արժանի դասը։

— Պատիւ պիտի համբիւրենք ձուր քաշել ձեր քով, ըսաւ Մէնթ-Մարին վայելչօրէն ողջունելով։

— Ամբողջ պատիւը ինծի պիտի վերաբերի, պարոններ, ըսաւ Բարթէլլան փոխադարձ ողջունելով։

— Բաւական է որ այնուհետեւ մեզ, գործելու ազատութիւնը վերստանանք, և զարնենք քեզ երբ ատրիթը ներկայանայ, յարեց Մօնբրի։

— Ատոր ընելիք չկայ, ըսաւ մեղմիկ Մէնթ-Մարին։

Բարթէլլան գլխովը հաւանեցաւ լռելեայն, և վարկեան մը դիտեց զանոնք անձառ մելամաղձոտութեան արտայայտութեամբ մը։ Վերջապէս շատ լռութեամբ,

— Պարոններ, ըսաւ, դուք պատուաւոր ազնուականներ էք։ Պիտի չմոռնամ ձեր ըրածը՝ որուն համար յուզուած երախտագիտութիւնս կը յայտնեմ։ Բայց — հոս կրկին առաւ իր հեգնոտ դիմագծութիւնը, և ձուր ծաղրանքի ժպիտը — բայց ամէն հոգ իմ մասիս ձգեցէք։ Կրնաք հոս մնալ առանց հայրենակից մը խայտառակուած տեսնելու երկիւղին։ Թերեւս քիչ մը եռաքը պիտի խնդան, բայց կերդնում ձեզի որ ձեր ծառային վրայ չպիտի խնդան։

— Ինչպէս որ կուզէք, պարոն, ըսաւ Մէնթ-Մարլէն, առանց այլեւս պնդելու։

— Սակայն ձեր տրամադրութեան տակ կը մնանք, ըսաւ Դալապա։

— Եւ ձեր կողմէն առաջին նշանին վրայ պիտի գարնենք, յարեց Մօնբրի։

Բաղաքավար խրատներու փոխանակութիւն մը տեղի ունեցաւ, և Բարթէլլան նորէն սկսաւ մտն գալ։

Ցանկարծ զգաց թէ մէկը իր զարդապարին վրայ կը քաշէր։ Պալատին բոլոր դրամներուն մէջ խեզդուկ ծիծաղներու պայթում մը տեղի ունեցաւ։

Բարթէլլան բարկութեամբ եռաւը դարձաւ և տեսաւ Պառպա Բոյան, որ ապուշ ապուշ աչքերը կը թաւալէր։ Հսկան դիտմամբ չէր որ քաշած էր ասպետին գարշապարին վրայ, բայց այս աննման դէպքը լուսոյ նոյն մը եղաւ իրեն համար, որովհետեւ ճակատին զարկաւ և մրմնջեց.

— Դա՛ւ, Վերջապէ՛ս... հիմա զուարճանանք քիչ մը։

Բարթէլլան վայրկեան մը դիտեց զայն, ժպտելով իբրեւ զի կատակող ժպիտով։ Պառպա Բոյա ասպետին նայուածքին դիմացաւ ժպտելով վստահութեամբ։

— Ներեցէք պարոն, ըսաւ Բարթէլլան, շատ քաղաքութեամբ։ Կը յուսամ թէ ձեզի դէշութիւն չըրի։

Եւ հանգարտիկ վերսկսաւ իր պառալը ընդհանուր ծիծաղներու մէջտեղ։ Այս պահուն կ'անցնէր ճիշտ թաղաւորին մոտաստեանէն դրան մօտէն։ Աչքին մէջ ունեցաւ նշոյլ մը որ յանկարծ մարեցաւ։

Մրեւնոյն վայրկեանին, և իբրեւ եռաւէ Պառպա Բոյա ամբոխ գարշապարներուն վրայ քաշեց։

Բարթէլլան նորէն եռին դարձաւ և իր ամենէն ժպիտով։

— Իրաւունք պարոն, կը գանգատիմ որ մեծ ամբարտաւանութիւն մը պիտի ընեմ։

Եւ ուզեց վերսկսիլ իր պատալը։ Բայց Պառպա Բոյա ձեռքը ուսին վրայ դրաւ։

Հսկային հոգը ծանրութեան տակ, չդիմեցաւ յանկարծ։

Եթէ Պառպա Բոյա ճանչցած ըլլար Բարթէլլանը, թերեւս պիտի զարմանար այսքան քիչ ընդդիմութեան հանդիպելուն վրայ։ Բայց իրեն համար դժբաղդաբար,

ԴԵՂԱՐԱՆ

ՄԻՀՐԱՆ ԴԱԼԼԱՐԵԱՆԻ

Քերա, մեծ փողոց Աղա Ծամիի դիմացի կամրջը, թիւ 117

Երկար տարիներէ ի վեր ունեցած փորձառութիւնէս լիապէս հաւատացած եմ որ Դեղարան մը կրնայ յաջողիլ այն պարագային երբ ուղղամտութիւն, ճշտապահութիւն և աշխուժ հսկողութիւն կը տիրեն ամէն գործառնութիւնց մէջ, փութացնելու համար հիւանդին ապաքինումը։

Կը մաղթեմ որ Երբէք չհիւանդանամ, բայց եթէ երբեք պէտք ունենամ ո և է գեղագրի մը պատրաստութեան, հաճեցէք դիմել մեր նոր Դեղարանը, ուր պիտի գտնէք արուեստին ամենանուրբ պահանջումներու համաձայն դեղերու խրճամիտ պատրաստութիւն դեղերուն ամենէն ժամանը։

Անձնապէս ալ հսկողութիւնս համար այս ճշմարտութեան, կը բաւէ անգամ մը միայն այցելել դեղարանս։

Մեր գուառացի հայ ապրանքներուն գործամուտի համար մասնագէտ առաջակարգ բժիշկներու պէտք ունեցողներուն ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի երբ գիմեն մեր դեղարանը։

Քիչ առենուան մէջ յարգոյ հասարակութեան մօտ գտած ընդունելութենէն քաջալերուած, սկսած եմ ճերմակեղէն կնդրոններէ ուղղակի բերել տալ դեղերու մերկերը։

Զուգընթացիկ պատուասիրժամանում չսրամիտ 2 անգամ։

Տրամադրելի վճռական հիւանդապահուհիներ

ԱՐԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ՄԻԱՅՆ

ԿՆԲԵՒՈՒՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

ԱՆՈՐ ՈՐ ԿՈՐՍՆՑՈՒՑՔԸ Է ԻՐ ՖԻԶԻՔԱԿԱՆ ԿԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՆՈՒՑ ՀԱՄՈՐ ՈՐՈՆՑ ԿԸ ՏԱՒԱԳԻՆ ԱՆԿԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆԷ, ես պատրաստած եմ բիլ մը, որ կը բերէ ուրախութիւն և յոյս։ Ես ունիմ հրաշալի դարման մը անմոռաց հայրը որոնց չիզերը բոլորովին քայքայուած են զէշ ունակութիւններու հետեւանքով կամ անպատշաճ պարագաներու ազդեցութեան տակ։ Որպէս «ԱՄՐԻԹԱ» դարմանին հնարիչը՝ ես պարտք կը սեպեմ հնարաւորութիւն տալ ամէն մէկ անկարող և չքաւոր ժողովրդի փորձել զայն բոլորովին ձրիաբար, և երջանկութիւն անուց որոնք լսելեայն կը տառապին։

Իմ դարմանս բարիք մը են է ամէնուն, որովհետեւ ան կը վերականգնէ առողջութիւնը և ոյժը, բայց մանաւանդ պիտանի է հոն՝ ուր պէտք կայ զօրացնելու սեռական գործարանները դարմանելով ամբողջ օրգանին սիսթէմը։ Ան կ'իրարկուի մեծ կայծոլութիւնամբ հոն ուր անկարողութիւնը երեւան եկած է իրրև հետեւանք ոգեղէց ըմպելիներու, ծխախոտի չարաչար գործածութեան՝ թիրախաղի, սեռական չափազանցութիւններու, ինչպէս նաև ուրիշի ծանրանալ զէշ սովորութիւններու որոնք վնաս կը պատճառեն սեռական կարողութեանը։ Սեռական և ջղային սիսթէմի վրայ վնասակար ազդեցութիւն գործող զէշ սովորութիւններու թունաւորը պատճառելիքը նաև թանձր թէյի կամ սուրճի չարաչար գործածութիւնը, մեռուցիչ պատճառելիքը, և այլն։ Անոնցմէ շատերուն, որոնք թէյի գլուխնամաւոր կեանք կը վարեն, բայց լսելեայն կը տառապին պատանեկութեան սխալներէ, իմ դարմանս շուտով կուտայ այն երջանկութիւնը, որուն կը ձգտին անոնք բուռն կերպով։

«ԱՄՐԻԹԱ»ն պիտանի է ամէն ասրիքի մարդոց համար։

«ԱՄՐԻԹԱ»ն ողիերն է ազատիչներուն։

Ան ուժ կուտայ ձեռնարկ գործարանատերերուն, նոր կենսունակութիւն մը հեղեղար։ Այն անուանց, նշանները, որոնք երբեմն նուազեն անկարողութեան հետեւանքով, բոլորովին կ'անհետանան չի մնար ոչինչ ծանրութիւնը մը դլուխն մէջ, անհանգիստ քուն, ուռուցիներ կը սեղմեն։ Ով որ ուսանողութեան մէջ ինքած է, կնոջ գրել ինձ, կատարելագործ վասան ալալով Ձ։ Ես պիտի գրեմ իրեն ոչ գաղտնի որ նորէն ոյժ և կարողութիւն պիտի գտնէ իրեն։ Ամէն գարձանէն գործածութեան ընտրելու դեղ 10ին 30 մարի տարի երիտասարդացած պիտի դառնաք։ Ով որ իրեն դիմէ դրեալ վասան բոլորովին վերջնական վերաբերումի մը պիտի հանգիպի իմ կողմէս։ Գէշաց է միայն նոսրակի վիպոյեր, անբարեկենդանալ երբեք հետ մէկմէկ զանկանուց նասակարդոյ(ֆուլ) թիրատարի ծանրերու հետ։ Ես կը գրկեմ փորձի համար «ԱՄՐԻԹԱ»ն, իսամանդ գաթ։ Ես պիտի գրեմ իրեն ինչ ինչ ի մեր սառցոյ։ Ինձ ուղարկուած բոլոր նամակներուն գաղտնապահութիւնը կ'ապահովեմ։

Մի՛ յուսադրեք և արդամարեանքով մի՛ վերաբերիք դէպի իրենց ուղարկելու, այլ փութացէք օգտուիլ պատեհ առիթէն, դարմանուելու համար։

Քարքեր կ'ասեն։ «Պիտի՞ սառատիք, դեռեւ ինեմ, և էր սառեր ալ՝ ինչ որ կը քնատիք։»

ԿԵՐՄԵՆԻՐ ԲԱՐԻԷՐ. Հասուած. թիւ 5. Ղարթիա, Մէշիմա Ալի փաշա խան № 4, Գալաթա։

ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ ԹՈՒՄԱՍ

ՅԱՆՁԱԿԱՀԱՏԱՐ

Եւ ամենայն թանկագին տեսակ գերեզմանաքար։ Հայ, ֆրանս. Քուրդ.

Հասցէ՝ Ն. Գալին, Գալաթա հասարակի թիւ 4ում եէնի-Դարտու, նայ փողոց թիւ 5

Գործաւորութիւնը կանխիկ։

Ընդարձակութիւն բաղարձակ։

Հեղինակաւորագրեալներ՝ Ներսէս Աւետ. Գարագաշեան։

Ամէն ապրանքի հետ՝ կարեւոր զեղչութիւնն կը կանգնուի

Դ. Ժողովրդեան, Գալաթա, Գալաթա

ՄԵԾ ՎԱՐԱԿԱՏՈՒՆ

ԼԱՍՏԻԿ ԿԱԼՕՇՆԵՐՈՒ

Յ. ԹՈՐԳԱՄԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԷՍԿԻ ԶԱՊԹԻՅԷ, ՔՕ—ՕՖԷՐԱԹԻՎԻ ԴԷՄ

Վաճառատունս, որ 12 տարուան փորձառութեամբը կրցած է շատիլ յաճախորդներուն հանգիստութիւնը, կը գտնուի առաջնակարգ ռուսական, ամերիկեան և անգլիական ամէն տեսակ կալոշի ճոխ մթերք մը, անմրցելի գիներով։ Տոկունութիւնը երաշխաւորուած։ Ամէն կերպ դիւրութիւն յանձնարարուած։ Գաւառներէն յանձնարարութիւնը փութով կը կատարուի։ Վաճառում մեծաքանակ և փոքրաքանակ։

ՄԵԾ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

„ՄԱՆԶՈՒՄԷ"Ի ԸՆԹԵՐՁՈՂՆԵՐՈՒՆ

ՀԱՆՐ. ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

«Մանզումէ»ի անօրէնութիւնը դիւրութիւն մը տալու համար ժողովուրդին Հայրապետական Գործակատարութեան ընկերութիւն անուամբ ընկերութիւն մը կազմած է կարող օրէնսդիր և ձեռնհաս անձնաւորութիւններէ բաղկացած, որոնք կ'առանձնէ թէ Պոլսէն և թէ գաւառներէն յանձնարարուած դատական փոխանորդութիւններ, դատական և վարչական հետապնդումներ, դիւանագրութիւնք վերաբերեալ գործողութիւններ, թէմերթիւ և կալուածական առքերու զեղծումները, դրամական փոխառութիւններու, ապառնիի կալուածական միջնորդութիւնները, մենաշնորհի ինդիրանքները, վաճառատուններու պաշտպանութիւնը խիստ դիւրացնելու վարձքով և կատարեան ազնուութեամբ։

Դիմել Պապ Ալի ճառաղէի «Մանզումէ»ի խնամակալական Հայրապետական Գործակատարութեան Ընկերութեան անօրէն Մ. Քէօսէյեան էֆ.։

ՏՔԹ. Հ. ԻՆԿԻԼԻԶԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ՄՆՆԴԱՄԻԶԱԿԱՆ ԵՒ ՎԷՆԷՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Դիտական ամենաներդին մեթոտներով կը դարմանէ հինգ նոր ջերմամիզութիւնը, դժուարամիզութիւնը, սերմանոսութիւնը, նոյնպէս միզամանի, երիկամունքի և բրոսթատի հիւանդութիւնները։ Իսկ Գրանկոնատի ամէն տեսակներն կարճ ժամանակի մէջ հիմնովին կը բուժէ ի հարկին 606 ի շնորհիւ։ Հիւանդ կ'ընդունի, բայց և կիրակի ամէն օր Պանէ գարու, Պողոչաճին դէմ, Սթանսոլ խան, թիւ 13, իր մասնաւոր դարմանատան մէջ։ Հինգշաբթի օրերը ձրի։ 50—5

ՏՈՔԹՈՐ ԵԴՈՒԱՐԴ ՇԱՀՊԱԶ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԷՔԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Բարիք Բժշկական հանգամանքի ուշադրութիւնն ցոյց տուին իր մասնագիտութիւնը կատարելագործած և Բիլ—վէնի հիւանդոցի մէջ իրեն անուանուած որպէս ժամանակ հատուած և գիրքերու մասնագիտացած ցլուրով, մեր ազանդով գիտնական ուշի ամէն հիւանդութիւններ, հիւրէր (լաբ) կը լսէ տանց ցոցերդութեան, և մինչև քառասուն գոյայ մէջ ։ Ամենայն Գրոնի. Ծանոթի գորիքով կարճ ։ տնեանքու և հիւանդներու խիստ քաջ ։ Ամենայն ցուցնող անկարող հիւանդներ ։ Ինչպէս ։ Ինչպէս հիւանդութիւններ երակներուն մէջ նորանոր գեղ մը հիւանդութիւնը ուրանալի կը գարմանէ։ Մեծ յոյժոլութիւնքներ ։ Ամենայն ։ Ամենայն գաղանքի (մէրքէ) և ուրիշ վերաբերեալ ամէն տեսակ գրոյ հիւանդութիւններ։ Սեռական թերի և տեսակ ։ Ամենայն ։ Ամենայն ։ Ամենայն